

orion

literatură și artă științifico-fantastică

Nr. 1/1990 SERIE NOUĂ

Triunghiul Bermudelor IAR?

În revista „Viața studentească” nr. 48 (1280), din 29 noiembrie 1989 la pagina 10 citim următorul articol:

„LUMI PARALELE”: O știre de senzație transmisă de o agenție internațională a fost tratată drept o invenție nereușită de foruri științifice „serioase”, cu toate că, respectiva știre purta girul unei societăți științifice australiene demne de toată încrederea. Știrea se referea la sosirea, în data de 5 noiembrie a.c., în micul port Brisbane din nordul Australiei, a unei corăbii dispărute acum 112 ani în misteriosul triunghi al Bermudelor. Corabia se numește „Josephine” și poartă resturile unui pavilion panamez. Echipajul, alcătuit din 54 de oameni (dintre care 22 sînt de fapt pasageri), este în perfectă stare fizică, nereușind însă să scoată nici un cuvînt despre răstimpul dintre dispariția în acel straniu perimetru și incredibila lor apariție. Corabia este într-o stare foarte bună, uzura ei este minimă, magaziiile cu provizii încă mai păstrează bune rezerve alimentare din încărcătura inițială. Știrea este însoțită de fotografiile ale membrilor echipajului, de detalii referitoare la jurnalul de bord, etc. „Este greu să admiți lucruri pe care mintea omenească nu le poate înțelege, fapte care nu intră în tabloul rațional al obișnuințelor noastre mentale”, spunea ziaristul Ralph Green-Jay, unul dintre cei care s-au deplasat la „locul faptei”. Totul pare adevărat, după cum mărturisește în continuare același ziarist, cu toate că este incredibil ca niște oameni dispăruți acum mai bine de un secol, să apară fără nici un semn de îmbătrînire. Cel peste cincizeci de „recuperați” din ghearele timpului vor fi supuși unor examinări minuțioase și foarte secrete. Opinia multor interesați de „caz” este că s-ar putea să ne aflăm în fața unei farse, cu toate că ar fi greu să se regleze atât de impecabil o astfel de farsă... (...)

...Colegii de la „Viața studentească” păcătuiesc un pic prin faptul că nu dezvăluie sursa acestei informații. Dar sînt convinși, își vor ține promisiunea făcută de a reveni, în măsura în care le vor parveni, cu amănunte...

ORION

Dilo 89.

ORION

LITERATURĂ ȘI ARTĂ S.F.

Supliment al caietului program
al TEATRULUI LIRIC CRAIOVA

Redactori :

MIHAI DUȚESCU
DRAGOȘ VASILESCU

Grafica :

MARIAN MIRESCU

Tehnoredactarea :

DRAGOȘ VASILESCU
și LAURENȚIU PAVELIU

Foto :

MIHAIL PAUL PĂRĂIANU

Ingrijirea lucrării :

LAURENȚIU PAVELIU

soare sub flanșe

dănuț ungureanu

Încă n-a răsărit soarele la marginea lumii cînd Ian tresare nemulțumit în culcușul dintre cele două tronsoane de conductă. Își descâlcește cu greu picioarele din mormanul de fibră celulozică ce i-a fost deodată așternut și pernă și mormăie în surdină bijbiind după bido-nul în care mai păstrează o înghițitură de apă. Imprejurimile sînt albastre-cenușii, ca sufletul său în dimineața asta prin nimic specială. Un abur subțire încolăcește șuierînd trupul de vierme galben al conductei. Din cînd în cînd pereții translucizi tresar ritmic gonind înăuntru lor năluci verzi și roșii.

— Bună dimineața, Marta! Bună dimineața, Ingrid! spune Ian.

Îi răspund plictisite, cu o mișcare vagă. Ele nu dorm niciodată.

Ian sare în picioare alungindu-și uritul. Peste noapte, în vis, Marta și Ingrid s-au încăierat cum n-o mai făcuseră niciodată. Ian le urmărea neputincios, fără să poată interveni, și la urma urmelor poate că nici nu o dorea cu adevărat, oare ce să fie asta, se întreba din ce în ce mai neliniștit, omul e bine să-și vadă în general de ale lui, dar uite că ele nu se mai potolesc odată, apoi a vrut să spună ceva însă, descleștindu-și maxilarele, din străfundul ființei sale a urcat un mîrșit rău pe care nu și-l mai putea controla.

„Nu pot vorbi”, l-a fulgerat un gînd, „spun «mină», uite, spun «mină», își zicea, și într-adevăr se străduia să pronunțe cuvîntul „mină”, dar tot ceea ce reușea era mîrșitul acela oribil care încet, încet se transformase, mai întîi într-un țipăt uimit, apoi într-un urlat aducînd cu cel al ciinilor roșii care scociorăsc de-a lungul conductei. Îl asculta înfiorat, fără să poată face nimic, fără să se poată opri, iar

Marta și Ingrid se opriseră înfricoșate.

Pe urmă s-a trezit.

„Ce poate să însemne asta?” se întrebă îngrijorat Ian, scărpinîndu-și țeasta golașă, în vreme ce primele raze de lumină țîșnesc acolo, departe, din adîncurile capătului de lume, și se poticnesc în zidurile aspre, cenușii, ale orașului. Globul învâpăiat al răsăritului crește încet de după linia orizontului, acolo unde se pierde șirul nesfîrșit de tronsoane ale conductei. Uneori, dacă stai bine să te gîndești, îți dai seama că soarele însuși s-a prelins fluid prin mașul gălbui de plastic, o dată cu nălucile verzi și roșii strînse de prin ungherele laboratoarelor de sinteză, și a curs printre două flanșe desfăcute ale unui tronson. Cînd va ajunge la locul cu pricina, Ian va strînge șuruburile cu îndeminare ca să nu se mai piardă o picătură. Zoriile se pot naște și fără soare.

— La treabă! se bucură el cu voce tare și pornește în grabă să-și adune sculele risipite lingă conductă. Azi e mult de lucru.

Marta și Ingrid sînt cumiți, îi ascultă docile, fac treaba repede, cu supunere, slavă domnului, nu se poate plînge de ele. Ian se oprește și le privește cu dragoste nedisimulată. S-a luminat suficient ca să le poată vedea bine, cu toate că norul vinăt de smog, rătăcind greoi printre zidurile orașului prevestește furtună.

— Eh, oftează Ian mulțumit.

Marta e puțin mai bronzată și mai suplă, asta nu se poate observa la prima vedere, dar el o știe, Ingrid e cea neastîmpărată, o cicatrice fină, pornind de la degetul mic și sfîrșind pe undeva prin dreptul umărului, îi amintește uneori lui Ian de ziua cînd furtuna a prăbușit peste ei un stîlp de susținere. Ingrid îi este, dintre ele două, cea mai dragă.

De cînd se știe, Ian a trăit în preajma conductei de evacuare. Ea vine dintre zidurile de beton și oțel ca un intestin subțire, galben, nesfîrșit, încolăcindu-se în viroage, arcuindu-se pe deasupra căilor de comunicație, săgetînd în linie dreaptă spațiile deschise de la marginea orașului. În pîntecul ei, patru oameni de statura lui Ian se pot cățara în voie unul pe umerii celuiilalt. Lichidul viscos prelingîndu-se de la nașterea timpului dincolo de pereții translucizi vine din adîncurile laboratoarelor de sinteză, bolborosînd abia auzit, poticnindu-se uneori în dreptul flanșelor uriașe, stîrnind o respirație lipicioasă. Ian descoperă citeodată, sub imbinările slăbite ale tronsoanelor, în băltoacele de reziduuri urît mirositoare, făpturi stranii aldoma unor gîndaci uriași, cu opt picioare, care se zvircolesc neputincioase la apropierea lui. Uneori le strivește cu o singură lovitură de rangă și ele pocnesc sec împrăștiindu-și în mocirlă măruntaiele ca un mucegai.

Soarele s-a ridicat binîșor pe boltă. Ingrid zvicnește apucînd una dintre chei. Ian a încălecat o flanșă slăbită de tremurul necontent al conductei și își începe lucrul fluierînd încetîșor, cu gîndurile aiurea. Gîndurile lui Ian sînt cumiți, se joacă prin preajmă, nu se îndepărtează niciodată de casă. Uneori are impresia că le aude. Uneori are impresia că Marta și Ingrid le aud și ele.

— Așa, fetelor, zcnește Ian bine dispus, stringînd zdravăn o piuliță cît capul lui de mare.

Mai are încă vreo zece. Pe urmă se va muta pe un alt tronson și va încerca să infulece cite ceva. De multe ori pîntecul galben de plastic îi dăruiește lucruri de-a dreptul gustoase. Niciodată nu rămîne flămînd.

„Curînd-ploaie-mare”, îi dă de înțeleș Marta. „Adăpost”.

Ian adulmecă abătut. O duhoare grea, nesemnînd cu nimic cunoscut, îl învăluie.

— Da, e de acord, o să ne tragem undeva, într-un colț mai ferit. Asta e ultimul șurub.

Își dă capul pe spate. Norul vinăt de smog a înghițit jumătate de cer și încă se întinde cu repeziciune. Vîntul s-a stîrnit la picioarele orașului, acum se repede către ei în salturi mari, ca o sălbăticiune. În urmă-i gonesc învălmășite fișii lungi de plastic, pulberi albastre și altele fără nume. O bucată de tablă se oprește zăngănind lingă Ian. Picături mici, negre, se slobozesc din țării alunecînd în piriiașe uleioase pe trupul elastic al conductei. Ian își acoperă speriat fața.

— Vijelie, nu glumă, zîmbește bătrînul.

E înalt, osos, abia are loc să întoarcă. Groapa îi apără binîșor de ploaia acidă și de huietul turbat al furtunii.

— Nu te-am mai văzut pînă acum, îi iscodește Ian.

Marta și Ingrid se odihnesc, indiferente. Bătrînul le observă în treacăt, pe urmă își ațîțește privirile în ochii lui Ian și zîmbește din nou. Zîmbetul, se pare, e pretutîndeni cu el.

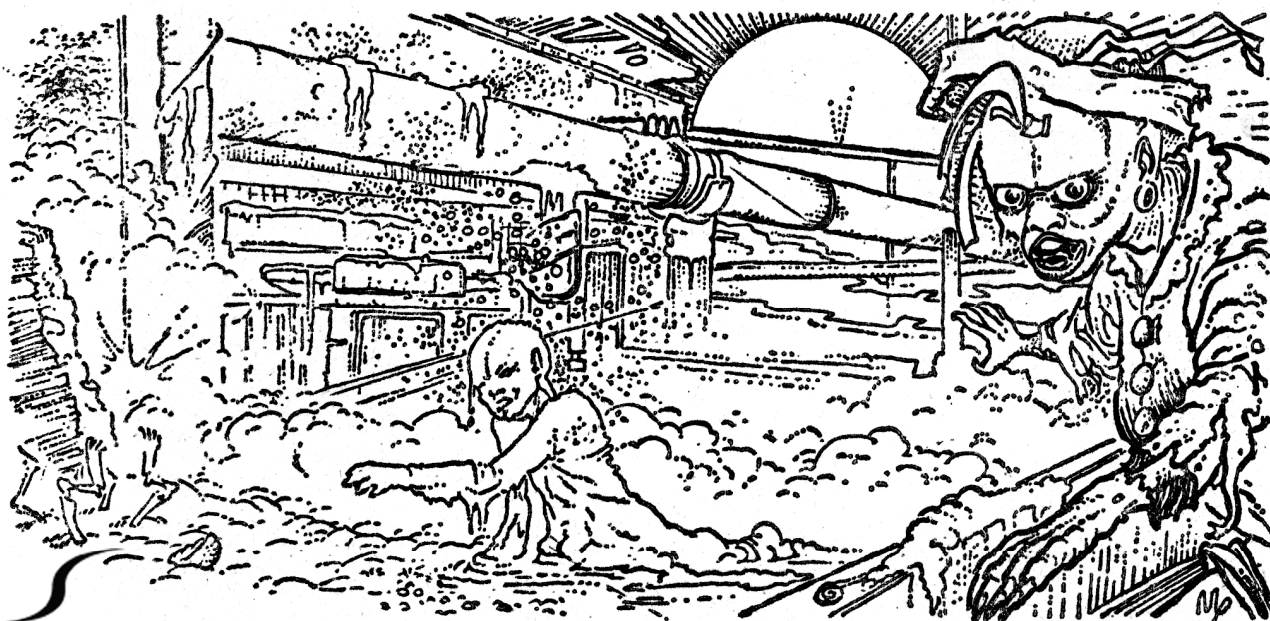
— Ce-ți fac fetele? întrebă.

— Bine, răspunde Ian, ce să facă? N-am de ce să mă plîng. Uneori sînt mai neastîmpărate ca de obicei. Se numesc Ingrid și Marta. Asta mai slăbuță e Marta.

— Să fii cu ochii în patru, îi dăscălește moșul încetînd să mai zîmbească. Nu se știe niciodată.

Vîntul își face de cap astăzi. Pămîntul se rostogolește peste marginile gropii la picioarele lor.

— Cum adică să fii cu ochii în patru? își iese din fire Ian. Moșule, eu te știu pe tine. Tu ești bătrînul Ziliac. Tu ești ciinele roșu care scormonește de-a lungul conductei și fuge schelălăind din drumul hăitașilor. Nu pe tine te căutau acum un an, la marginea orașului?

Ziliac se scutură de ris. Petecele veșmîntului său flutură în toate părțile.

— Eu sînt acela, rostește în sîrșit, cu ochii înlăcrimați de veselie. Dar nu-ți spun minciuni. Eu știu ce vorbesc, băiete.

Ian oftează includat. Cuvintele moșului i-au pătruns ca un fier înroșit în inimă. Acum n-o să mai aibă liniște cîteva zile în șir.

— Bătrîne, zice încercînd să abată vorba, tu care le știi pe toate, spune-mi și mie unde se termină conducta?

Ziliac îl privi mirat și parcă nemulțumit.

— Asta-i acum! De unde vrei să știi? Și chiar dacă ți-ai spune-o, la ce ți-ar folosi? Peste tot bintuie hăitașii. Peste tot se întinde orașul ăsta.

— Dar undeva trebuie să se termine, insistă Ian nedumerit. Toate resturile astea...

— Simți? îl oprește bătrînul, cu nările fremătînd.

Ian adulmecă abătut. O duhoare insuportabilă, ca a unui milion de octopozii putreziiți sub conductă, se rostogolește tăvălîită de vînt peste ei.

— Degeaba te uiți, zice Ziliac, asta nu vine din mașul de plastic. Vine din oraș.

Ian ride.

Moșule, ești nebun și mai neștiutor decît ranga mea! În oraș nu sînt gunoaie. Acolo totul strălucește ca o mie de sori, iar zidurile caselor sînt de cristal și sună frumos cînd le atingi. La colțul străzilor se încrucîșează adierile miresmelor minunate pe care nu le poți cuprinde cu mîntea. Noi sîntem gunoaiele, unul ca mine și ca tine. De-aia nici nu avem ce căuta pe acolo. Lumea e bine alcătuită.

— Așa e, încuviințează moșul. Lumea e bine alcătuită. Lăturile sînt acolo, în oraș. Unele dintre ele curg

prin conducta asta pe lîngă care îți porți tu viața. Tu și fetele tale. Le trimitem noi lor, unul ca mine și ca tine, moartea între zidurile caselor lor? Sufliă dinspre noi adierea puturoasă care să le umple ochii de lacrimi? Norul vinăt scuihind acid îl trimitem noi asupra lor? E bine alcătuită lumea, fiule, nu încape indoială.

Ian ridică din umeri.

— Nu te înțeleg. Hai, mai bine povestește-mi despre oamenii pe care i-ai înfîlțit în oraș. Sînt ca noi? Cum se îmbracă ei? Ce mîncîncă? De cîte ori...

Bătrînul zîmbește iarăși.

— Odată vei ajunge să-l vezi și tu, Ian. Viețile voastre sînt ca două riuri curgînd alături spre locurile unde se varsă conducta.

— Există deci un capăt, se bucură Ian.

— Există. Acolo se prăvălesc împreună lucrurile stîrnite din pîntecul laboratoarelor de sinteză, fluviile de miasme mortale ale orașului, nălucile verzi și roșietice care-ți obosesc privirile atunci cînd încalci pereții de plastic ai conductei. Acolo se strîng milioanele de milioane de ființe pe care le strivești uneori îngreșat sub conductă. Din colcăiala de trupuri fosgăind peste trupuri se înalță abur subțire, veninos, și zgomotele înfricoșătoare ca ale unor talmazuri de metal ruginit. Acolo e începutul și sîrșitul. De acolo nimeni nu s-a întors ca să povestească.

— Și ei? face Ian curios.

— Ei, ei, mereu ei, izbucnește Ziliac. Pentru o clipă zîmbetul a fugit. Înțeabă-mă mai bine despre tine. Cînd vei ajunge la capătul conductei vei fi și tu o ginganie ca acelea și te vei înghesui să-ți sorbi picătura convenită de zoale. Ei te vor privi rîzînd din mașinile lor cu aripi și îți vor strivi trupul cu o rangă uriașă.

— Moșule, îl oprește Ian, tu-i vorbești de rău pe oamenii aceia. Eu și cu tine și mulți alții trăim datorită lor. Ar trebui să le fii recunoscător. Odinioară, își ciocănește Ian teasta lucioasă, și eu gîndeam ca tine. Ceva se stricase în cutiuță. Oamenii buni au deschis cutiuța și s-au priceput s-o repare.

— Orașul e o ginganie uriașă care miroase urît, ai dracului de urît, continuă netulburat bătrînul. E un trup uriaș, cu milioane de miini. Tu ești una dintre aceste miini ale orașului. Ești mult mai puțin. Degetul mic al uneia dintre milioanele de miini. Ești și mai puțin. Unglia murdară a degetului mic de la mîna care se scufundă de sute de ori în mizerie și puturoșenie ca să scoată la liman trupul uriaș.

— Moșule, spune Ian obosit, uite, a stat ploaia. Uite, vîntul a murit. Și norul vinăt aleargă pe cer departe de noi. Eu nu vreau să mă cert cu tine. Eu sînt un om liber, bătrîne. Pot merge unde doresc în afara zidurilor orașului. Sînt mai liber decît încerci tu să mă convingi, iar Marta și Ingrid îmi aparțin mie pe de-a întregul. Sînt mulțumit de ele și ele sînt mulțumite de mine. Sînt mulțumit de viața pe care mi-au rînduit-o oamenii adevărați din oraș. Te poți duce!

Ziliac îl privește îndelung. Ochii lui, triști acum, zăbovesc pe rînd asupra Martei, apoi a lui Ingrid și se opresc înfricoșăți pe cicatricea subțire, albăstruie, care brăzdează creștetul lipsit de păr al lui Ian.

— Nichiodată, spune el, niciodată, Ian, să nu gîndești rău despre oamenii aceia. Să-ți alungi din minte fiecare nemulțumire, fiecare gînt urît despre ei, fiecare răbufnire de mînie. Trăiește cu inima ușoară, băiatule!

După plecarea grăbită a bătrînului, Ian se strecoară anevoie afară

din scobitura de sub conductă. Cercul a început să se însemineze, iar pîrliașele negre pe lângă care se străduiește să treacă fără să le atingă se scurg sfîrșind în crăpăturile adînci ale pămîntului. Soarele sclipeste în carapacea unui octopod mort, pe jumătate strivit.

— Ei, asta-i, zice Ian privind vesel în jur, s-o luăm din loc, fetelor!

Marta și Ingrid îl aprobă unduind. String sculele rispite sub tronson și o pornesc toți trei spre flanșa următoare, mai aproape de locul unde s-a prelinsoarele din conductă, locul începuturilor și sfîrșiturilor. Gînduri ceapoase, fără înțeles, zanzăle neuroase sub feasta strălucitoare, puzderie de scintei minuscule, țîșnind din întuneric, fremătînd fără o matcă a lor. Ian încearcă să le alunge.

Cum stătea așa, cocoțat pe creasta formată la îmbinarea celor două flanșe, cu picioarele atîrnînd în gol, zvîcnetul Martei îl surprinse cercetînd zarea galbuie, căutînd din priviri nici el nu știa ce. Ingrid se feri cu agilitate și, înainte de a se prăbuși cu fața în jos, în mocirla de sub tronson, Ian mai apucă să vadă drele prelungi însingurate, pe care ghearele ei le însemnaseră într-o clipă pe trupul Martei.

Simți un gust sărat în gură, sculpă din nou și urlă ca o ființă înjunghiată, sumedenis din picăturile

roși de sînge stropind glodul erau și ale lui, ale lui, ale lor, ale lui, ale lor, oare nu erau toți trei un trup, o făptură, nu se încălzeau în zdrențele aceuiași culcuș în nopțile reci brăzdate de fuioarele de abur ale conductei? Uriă din nou „Marta! Ingrid!”, reuși să se ridice în genunchi printr-un zvîcnet al corpului, profitînd de un scurt răgaz, se opriseră doar o clipă obosite, pîndindu-se, căutînd să se apuce mai bine.

„Nu pot vorbi!” îl fulgeră un gînd, spun „mină”, uite, spun „mină”, însă tot ceea ce reuși să scoată fu mîriiul acela oribil care pînă în cele din urmă se transformă în urlet. Se asculta înfiorat, fără să poată face nimic, Marta și Ingrid se mai domoliseră, se loveau mai rar acum, din ce în ce mai rar și mai încet și atunci gîndurile rele, cele ce nu începuseră vreodată printre ale lui, dădură năvală. „Oprîți-vă!” ar fi vrut să strige „nu vă veau!”, însă ele veneau peste el, ar fi vrut să fugă, dar unde să fugi, unde?

Unde este lumea, acolo, afară, unde curg întâmplările de-a lungul conductei galbene de plastic, ori aici, înăuntru, unde aleargă gîndurile, visele și spaima tale, ori și mai adînc, unde tremură ca flacăra unei luminări sufletul tău?

Iată, ele se sfișie, te-au uitat, te zvîrcolești în mocirla care te-a ză-

mislit, lipsit de cea mai elementară protecție, protecția împotriva ta însuși.

Iaș se clătina gîfînd, la capătul puterilor, în vreme ce gîndurile rele, unul, două,zeci îl împăienjneau nestîngerite, victimă sigură proptită de-a-n picioarele lingă conducta eternă. În capul lui electroșta acum ceva nedefinit, groază și ură amestecate o sută de ciocane bubulau asurzitor în răstimpuri. „Trebuie să mă trezesc”, își spuse disperat, „trebuie să mă trezesc”, dar gîndul, firicelul nevolnic de gînd se pierdu într-o clipă în năvala celorlalte, nestăvilite, rele.

Și atunci o văzu cu spaimă, și spaima îi scutură trupul asemenea unui vînt mare, pe Ingrid, mina sa dreaptă, alunecînd încet, în mișcarea unduitoare a șerpilor, către propriul său grumaz, văzu degetele, propriile sale degete, venind să-l sugrume, răschivate, pline de nămol puturos și sînge, propriul său sînge. Înregistră mișcarea lui Ingrid într-un relanș mesfirșit, ca o singură clipă dilatată la maximum. Și în urma ei percepu supunerea Martei alăturîndu-se mișcării. Veneau să-l ucidă. Ceva se rupse în întunericul din el și în urletul înfiorat care începuse să urca din nou, pîndînd clipa cea mai prielnică, își repezi fălcile către ele mușcînd.

Elixirul dragostei

GREGG CHAMBERLAIN

Bătrîna Mob trăia singură într-o casă la marginea deșertului. Asta fără a-l socoti și pe motanul ei, Corif, Cel mai apropiat sat era la o dimineață de mers sau la o zi de șchiopătat. Uneori Mob se ducea pe-acolo pentru a lua de-ale gurii.

Zilnic, ea și Corif mergeau pe urmele caravanelor. El șchiopăta la treburile lui, în timp ce ea răscolea nisipul cu toiagul, căutînd orice ar fi putut fi folosit sau vîndut.

Într-o zi, Corif descoperi o amforă, încă nedestupată. Mob o cercetă cu atenție, gîndindu-se la arginșii pe care urma să-i prîmească. Nu mi-ar strica puțin vin, își spuse ea. Oricum, trebuie să-i controlez conținutul.

Sigiliul era vechi și se rupse cu ușurință. Privi înăuntru. Gol. Întoarse amfora cu capul în jos. Nimic.

Nimic în afara aerului atît de stătut încît se înverzise. Țîșnea afară, tot mai des și mai des, formînd un mic norișor deasupra capului lui Mob. Și în norișor era un chip.

„Fii binecuvîntată, venerabilă bătrîna, că m-ai eliberat din temnița mea. Numește-ți răsplata și îți voi îndeplini orice dorință ce-mi stă în puteri”.

Bătrîna Mob ținea la gingiile ei. „Vreau să fiu din nou tinără și frumoasă și vreau să am

dragostea unui flăcău aprig și pătimaș. Fă-mă din nou femeia care eram la optsprezece ani și fă-mi din motan”, arătă ea un Corif tremurînd, „un băiat puternic și viguros”.

„Miine, în zori de zi, dorința ți se va fi împlinit” spuse norul, subțindu-se și dispărînd.

Mob bătu palmele-i zbircite și, vorbind fericită cu ea însăși, șchiopăta pînă acasă unde își încropi o gustare fugală, apoi își luă motanul și se urcă în pat, învelîndu-se.

Dimineața, trezindu-se, Mob își aminti pe dată cuvintele djinn-ului. Nu simțea nici o durere din cele ce-o încercou pînă ziua tirziu. Temătoare, miinile pipăiră sub pătura subțire. Și găsiră sîni rotunzi și tari, împingînd în lina aspră, un pîntec drept și neted, neatîns de nașteri și coapse moi și dulci, neîntinate de vene albastre și urite.

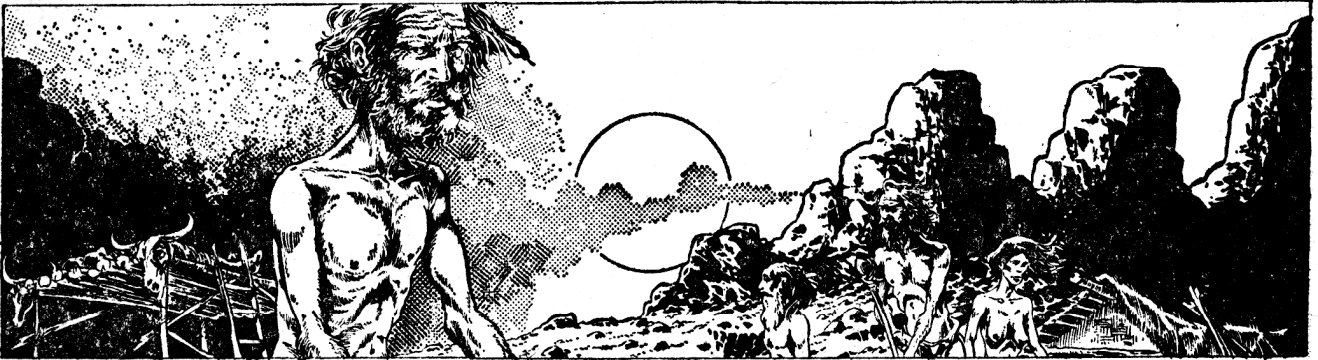
Pe urmă își aminti de Corif. Se întoarse și văzu un semizeu întins alături de ea. Cu capul sprînjit în mina dreaptă, o privea în ochi și zimbea.

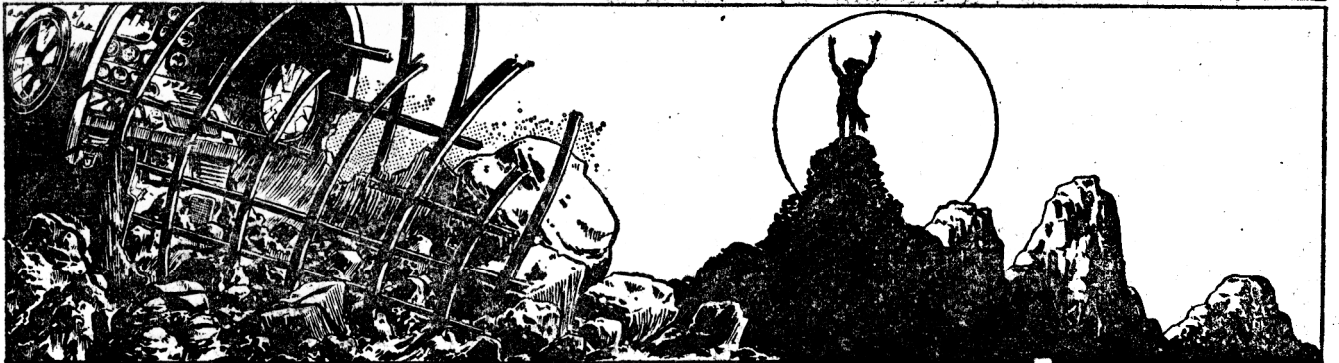
O, zeiță a dragostei, gîndi Mob. Un războinic, un titan, un Om! Zimbînd, îl trase către ea.

Corif rinji și rosti într-o melodiouă voce soprană: „Acum nu-ți pare rău că m-ai dus la felcerul satului pentru operația aia micuță?”

Traducere de CRISTIAN LAZARESCU

Sorin Anghel
RATURA MORTA CU SOARE SI STINGI

■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■

ION HOBANA :

„...ANTICIPAȚIA ESTE
LITERATURĂ SAU NU
ESTE NIMIC...”

Cred că ceea ce trebuie să ne bucare cu deosebire este felul în care se exprimă tînăra generație de autori sî, zic autori nu numai în domeniul literaturii ci și acela al artelor vizuale. Se pare că putem fi încrezători în destinul acestui fenomen, pentru că e greu să vorbim despre un gen sau o specie atunci cînd anticipația acoperă o arie atît de largă mergînd către mijloace de expresie atît de variate. Sînt foarte mulți tineri care au învățat să se exprime în diversele domenii ale acestui fenomen cuprinzător. Iată, am avut din nou plăcerea să conduc juriul concursului anual de anticipație și să constat o ridicare evidentă a nivelului scriiturii. Sigur, asta nu înseamnă încă totul, pentru că pasul foarte important pe care trebuie să-l facă tînăra generație de autori în domeniul literaturii sî, deocamdată, este acela al corelării stilului folosit cu paleta de teme pe care le abodorează. Este o preocupare benefică pe care trebuie s-o salutăm fără nici o reținere, pentru forma în care se toarîm conținutul, dar conținutul acesta, să nu uităm, nu e decît cel pe care îl cere orice literatură. Cred cu tărie că anticipația este literatură sau nu este nimic și atîta vreme cît miza este mică, cît semnificațiile nu sînt limpezi, mesajul este și el ambiguu. Atîta vreme cît aceste lucruri nu sînt în con-

cordanță este mai greu să asistăm la acel progres așteptat de toți iubitorii anticipației.

Am impresia că în domeniul artelor vizuale, poate datorită specificului lor, aceste probleme se pun mai puțin, sigur nu am nici o clipă pretenția de a fi un specialist în domeniul acestor arte, dar ca un iubitor al artelor plastice, și al tuturor lucrurilor ce intră în această categorie, cred că aici problemele sînt, nu mai simple, dar acordul s-a realizat cu o mai mare ușurință. Așadar, un optimism ponderat, dar un optimism cert în ceea ce privește perspectivele anticipației românești, pentru că, trebuie s-o spunem cu toată sinceritatea, destinul ei se află acum în mina generațiilor tinere.

...Timișoara a fost, desigur, un nou pas în mișcare noastră profesionistă și amatoare, pentru că, așa cum se întîmplă de obicei, ne-am întîlnit aici scriitorii profesionisti și tinerii scriitori, unii dintre noi au făcut pași importanți către profesionalizare, și ca de obicei, a domnit o atmosferă nu numai de bună-înțelegere, ci și de cooperare activă, care contribuție substanțială la evoluția anticipației noastre. Gazdele au făcut totul ca să ne simțim bine și ca programul să se desfășoare în bune condiții, de altfel nu e de mirare avînd în vedere existența în Timișoara a celor două puternice cenacluri de artă, unul dintre ele, H. G. Wells a împlinit anul acesta două decenii de activitate. Asta spune mult despre persistența ideii și manifestării anticipației la Timișoara. Helionul este, de asemenea, un cenaclu puternic, foarte solid, cu manifestări anuale de bună calitate și care antrenează multe forțe ale anticipației românești.

Aș vrea să remarc, în afara calităților lucrărilor premiate, asupra cărora juriul a deliberat destulă vreme tocmai pentru a încerca să țină o cumpănă dreaptă în evaluarea lor, calitatea deosebită a expoziției de artă plastică, unde există lucrări ce au trecut de granița care desparte arta amatoare de arta profesionistă.

Cred că viitorul ne este deschis, și în această privință remarc cu multă plăcere prezența unor tineri la Consfătuire. De la vîrsta școlară pînă la vîrstele mai îndepărtate; pentru că anticipația este un morb de care e foarte greu să scapi. Sîntem uniți toți în dragostea pentru această literatură, pentru această modalitate de expresie foarte variată care, și vreau să afirm încă o dată acest crez al meu, de nezdruccinat, este chemată să joace un rol important în ansamblul spiritualității românești, un rol care sînt convins va crește pe măsură ce ne vom apropia și vom depăși orizontul anului 2000. Vreau să accentuez faptul că nu putem desprinde anticipația nici în formele de expresie literară, nici în

formele de expresie vizuală de ceea ce se întîmplă în general în literatură și arta noastră. Ar fi o gravă greșeală s-o izolăm, considerînd că ne aflăm într-un cerc închis. În acest ansamblu, al literaturii și artei românești, anticipația este chemată să joace un rol din ce în ce mai important. Totul este ca noi toți, cei care aparținem tuturor generațiilor de iubitori și de făuritori ai genului, să ne străduim să-i dăm ce avem mai bun, în așa fel încît el să-și găsească pe deplin locul pe care îi merită.

MIRCEA OPRIȚA :

Una dintre consfătuirile obișnuite ale anticipației românești. Consider că este important faptul că a repus în discuție niște lucruri care interesează atît fandomul cît și profesioniștii literaturii de anticipație, și rămîne de văzut în ce măsură vom putea trage niște concluzii utile din dialogurile care s-au purtat aici, din subiectele cu caracter specific și special în același timp care au fost puse în discuție, lucruri în general cunoscute, dar mereu actuale în care punctele de vedere sînt întotdeauna diverse și care au posibilitatea să construiască în continuare ceva din edificiul la care trudim în comun.

RALUCA BUNGĂRZAN :

„...VALOAREA DECIDE...”

Este a treia oară cînd particip la o asemenea consfătuire, prima dată am fost la Craiova, unde a fost excelent organizată. A fost primul meu contact cu asemenea manifestări. A doua oară la Pitești, unde organizarea a fost mult mai slabă, iar temele propuse spre discuții nu s-au respectat întotdeauna. Aici, la Timișoara, organizarea mi se pare destul de bună, singurul inconvenient este, că sînt totuși trei locuri unde ne întîlnim, e și o vreme păcătoasă, plouă, e destul de neplăcut să te tot plimbi dintr-un loc în altul. Mă rog, astea sînt condiții obiective, ele nu țin de voința noastră, a participanților și nici de cea a organizatorilor. Bănuiesc ce au făcut tot ce le-a stat în putință să ne asigure condiții bune.

În ce privește temele propuse spre dezbateri, unele dintre ele mi s-au părut lungite artificial. Sigur, sînt necesare, le înțelegem toți rostul, mi s-a părut însă că s-a „tras” prea mult de ele. Au fost și teme interesante, s-au ridicat probleme care rămîn întotdeauna actuale și care se

■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI

vor discuta probabil de-acum incolo la toate consfăturile viitoare.

D. V. — Ne puteți da câteva exemple ?

R. B. — Spre exemplu „Rolul științei în educarea tineretului”.

S-a discutat statutul literaturii de anticipație la noi, s-au pus niște probleme foarte dureroase în legătură cu atitudinea presei față de acest domeniu, cu atitudinea editorilor, și numai a lor... După părerea mea literatura de anticipație nu trebuie socotită ceva separat de literatura mare, ci o parte a ei.

Am avut ocazia să stau de vorbă cu un coleg, care lucrează la o revistă dintre cele mai importante, o revistă literară, și care și-a exprimat față de acest gen literar o opinie mai mult decât defavorabilă socotind-o o „chestie” care nu merită nici un pic de atenție din partea unui om cât de cât „serios”. Lui i se părea că literatura polițistă comercială, este mult mai interesantă decât literatura de anticipație. Atunci l-am întrebat: Ați citit romanele sau povestirile lui Lem ? „Nu”. L-ați citit pe Kelin „Nu”. „Ați citit ceva de frații Strugațki ?” „Nu”. „Ați citit Asimov măcar, care este un personaj celebru ?” „Nu”.

„Și atunci cum ați ajuns la concluzia că este o literatură care trebuie pur și simplu ignorată ?” „Păi... am citit și eu niște esantioane”. „Ce esantioane ?” „De-astea, ce-am mai găsit prin reviste...” Această prejudecată, dăunează foarte mult. Când o editură publică patru, numai patru volume de literatură de anticipație, iar altă editură publică doar câteva antologii, atunci nu este normal ca și aici să apară lucruri mai slabe ? Antologiile se alcătuiesc pe o temă. E foarte greu să-ți faci o idee despre valoarea unui autor, citindu-i o singură povestire. Se poate întâmpla ca aceasta să fie piesa sa de rezistență și atunci rămâi cu impresia că ai de-a face cu un autor de vîrf. Și chiar dacă nu e de vîrf, n-are importanță poate i s-a selectat o povestire care se încadrează temei dar nu este cea mai bună. Și atunci... ? Atunci îl judeci după acea singură povestire. Deci trebuie să se publice literatură de bună calitate, să nu se facă în nici un caz rabat de la calitate în favoarea cantității. Nu se pot publica decât patru cărți pe an, atunci patru cărți pe an să se publice, foarte bine și eventual să se selecteze povestiri, schițe, nuvele care să intre în antologii. Aceasta însă, e o chestiune care mă depășește am formulat doar niște opinii de cititor și de om care îndrăgește foarte mult acest domeniu.

La noi există o mare literatură care se înrudește îndeaproape cu literatura științifico-fantastică. Cred cu certitudine că nuvela lui Eminescu „Sărmanul Dionis” în care se pune problema timpului, ține de

fantastic dar este foarte greu să delimitați granița dintre fantastic și științifico-fantastic. Apoi îl avem pe Mircea Eliade, ce sînt: „La țigănci”, „Strada Mintuleasa”, „Nopțile de Sinziene” și altele ?

Dintre scriitorii contemporani Olga Caba, merge spre fantastic folosind multe elemente din literatura sf. O prejudecată a împiedicat-o să-și intituleze volumul de nuvele altfel decât „Nuvele fantastice”. Sau Ov. Crohmăniceanu, critic și istoric literar, care a abordat sf-ul și l-a abordat bine, și-a numit volumele „Povestiri insolite” și apoi „Alte povestiri insolite”. De ce ? Din aceeași reticență față de acest gen. Valoarea decide, nu tema...

...Dar să închid paranteza — pentru că m-am lungit. Cred că scopul acestor consfătuiri este deosebit de important, ele trebuie privite cu foarte multă seriozitate pentru că de fapt oferă una din puținele ocazii cînd se întîlnesc sefiștii într-un loc și pot să schimbe idei și impresii. Putem învăța unii de la alții. O dată pe un timp de trei zile. E puțin ? Poate e puțin, dar din fericele mai sînt cenacluri care organizează „zilele”... cenaclurilor și atunci ne mai întîlnim. Oricum tradiția acestor consfătuiri trebuie păstrată, ele trebuie să devină din ce în ce mai eficiente, și eficiența se va vedea în almanahurile „Anticipația” și în reviste care ar trebui să acorde un spațiu, cit de modest, acestui gen literar. De asemenea vor trebui atrași cît mai mulți ziaristi, scriitori, oameni de cultură în acest domeniu, măcar în calitate de consumatori.

G. MANDICS :

„NU SÎNT UN EXTRATERESTRU !”

D. V. : Cititorii noștri vă cunosc numai din cărțile pe care le-ați publicat. Cine sînteți, Mandics György ?

M. G. Greu de spus cine sînt. În orice caz sînt un terestru, deși, după preocupări, unii mă consideră un extraterestru picat printre oameni. De profesie sînt matematician, după înclinații un fel de „homo universalis” în sensul că sînt interesat de om, de tot ce e legat de lume și a-ceastă curiozitate mă împinge să abordez diverse probleme de la semiotică la științele exacte, orice domeniu care creează o anumită problemă, pe care mă străduiesc s-o rezolv cel puțin pentru mine, pentru stadiul actual al cunoștințelor mele.

Dacă vreți și date exacte, sînt născut la 4 ianuarie 1943 la Timișoara, oraș în care mi-am făcut și studiile. Absolvent al Universității din Timișoara, Facultatea de matematică 1966. De atunci am fost profesor de liceu, redactor la Editura Facla. Acum sînt ziarist, lucrez la ziarul local.

D. V. Într-una din cărțile dvs. „Omul și universul” demitizați farfuriile zburătoare și alte fenomene acceptate de alții drept extraterestre, lăsînd totuși anumite semne de întrebare. Care este adevărul ? Credeți în farfuriile zburătoare ?

M. G. Da ! Cred în farfuriile zburătoare. Dar cred că impactul social al fenomenului este un produs de mitizare care nu este legat de faptul că ele există sau nu, ci de modul în care percepem o anumită realitate. Percepția unor lucruri pe care omul nu le înțelege, în întregime duce la creerea de mituri. Acestea apar ca o consecință a jocului cu un adversar necunoscut. Teoria jocurilor arată că, atunci cînd avem în față un adversar cu o strategie și un fel invizibil de joc, sau neinteligibil, recreem acest personaj hiperbolizîndu-i trăsăturile. Cînd mitizăm un fenomen, îl concepem sub forma unor mituri preexistente, a anumitor scheme mitice, și nu ne putem exprima față de acesta decît prin acele forme mitice preexistente folosite.

D. V. La „Zilele Helion” s-a vorbit despre cărțile dvs. apărute sau în curs de apariție. Ce ne puteți spune despre ele ?

M. G. Mai întîi o precizare : cărțile s.f., le-am scris împreună cu soția mea. Împreună am mai scris și un volum de poezii. Aici ar trebui să vă spun câteva cuvinte despre activitatea mea literară pe care cititorii o cunosc mai puțin. Primul meu volum, un volum de poezie, a apărut în 1968. Au urmat alte două volume, tot poezii, un volum de teoria modelării matematice, unul de istoria scrierilor, volumul despre Ion Barbu, un volum de antropologie generală, (Cultura și civiliza-

■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI

la Africa vechi), și în curînd va părăsi tipografia **Explicația de lin-gă noi**, cuprinzînd patru studii ale unor fenomene paleoastronautice. (La începutul lunii noiembrie volumul se epuizase din librării (n.a.).

Revenind la cărțile s.f., acestea reprezintă un fel de s.f. non tradiționalist. Încercăm creerea unui s.f. bazat pe ideea mea generală asupra literaturii s.f., că fiecare idee sau volum, trebuie să conținută în sine o aberație sau o variantă de sistem axiomatic nou, care neagă sistemul axiomatic cunoscut printr-o axiomă ce o înlocuiește cu opusul ei, sau cu negația axiomei precedente. Ne-am gîndit ca, luînd de bază aceste sisteme axiomatice, să creem niște societăți în care sînt eliminate anumite axiome cunoscute ale sistemului social. Creem astfel o societate homeostatice neevolutivă, care se reproduce, dar rămîne imobilă, în timp.

În volumele noastre — două apărute, al treilea în faza editării — imaginăm creerea acestor sisteme de un supercalculator ce reușește generarea unor sisteme sociale homeostatice, care, nu pot supraviețui în timp. Jocul nostru intelectual este să imaginăm un sistem evasiinfaillibil, care la început funcționează infailibil, degenerînd apoi. Am ales pentru „studiu“ o marjă de 10 000 de ani, timp în care un sistem își poate arăta în afara efectelor pozitive și defectele.

D. G. Care este opinia dvs. despre Orion și dacă știți, cum este primită revista de timișoreni ?

M. G. Numerele apărute pînă acum mi-au plăcut. N-aș putea să vă spun dacă au plăcut și altora, deoarece modul meu de viață cere un efort de retragere în cochilie, în afara acestor momente — Zilele Helion, Consfătuiră anuală, cînd mai les și eu...

D. V. Sinteți un singuratic ?

M. G. Nu, nu sînt un singuratic, sînt mereu împreună cu soția mea, dar, ca să-mi realizez programul literar, foarte ambițios, făcînd un calcul aproximativ al timpului în care voi mai putea crea, mi-am fixat o „normă zilnică“ de scris și citit, program pe care nu l-aș putea realiza dacă m-aș duce des la film, la...

D. V. Consfătuiră anuală se apropie de sfîrșit. Păreră dv. despre această manifestare ?

M. G. Aceste reuniuni îmi creează o stare ambiguă, în sensul că, este foarte bine că mulți oameni doresc să participe la mișcarea s.f. dar, nu sînt întotdeauna conștienți că nivelul acestor manifestări este destul de înalt. De exemplu, textele concursului Helion de anul acesta — am fost în juriu și am citit toate textele — arată o scădere constantă a valorii literare. Valoarea literară a acestor texte merge spre

cliseu, spre repetare, spre o stare epuizată a scriiturii. De aceea, cei ce vin la aceste consfături, și care sînt marea majoritate creatori de s.f., ar trebui să insiste mai mult pe căutarea unor texte care să le ofere un anumit program, o cale de ieșire din această îngustare, a fenomenului de anticipație, pe care, o simt cel puțin în acele texte care îmi cad în mină. Aceasta este de fapt starea aceea de ambiguitate de care vorbeam. Dar, din fericire există și multe excepții.

ALEXANDRU MIRONOV :

VALENȚE EDUCATIVE

Consfătuiră s-a desfășurat după tipic, adică monoton, așa cum începuse să fie în ultimii ani. E normal, sînt deja 19 ani de cînd tot facem consfături SF și discutăm aproape aceleași lucruri, lipsindu-ne în continuare cărțile publicate. Elementul nou a fost că în chiar zilele prezentei noastre aici au apărut fanzinele **Paradox** și **Helion** ale celor două cenecluri locale, cu o ținută acceptabilă. Pe de altă parte, surprinzător, cel puțin pentru mine a fost că despre revista Orion, prima pe care și-au dorit-o fanii de atîta amar de vreme, mai precis din 1974, nu s-a discutat aproape deloc. Poate și pentru că am „vorbit-o“ la Zilele H. Coandă. Cred însă că redactorii Orionului trebuie să fie mai activi, mai aproape de public.

La categoria surprizelor plăcute, chiar foarte plăcute, de semnalat calitatea ridicată a expoziției de artă grafică. Nu demult am participat la un congres al scriitorilor și fanilor literaturii de anticipație din țările socialiste, la Odessa și am văzut arta grafică a polonezilor, a cehilor, a bulgarilor. Creatorii noștri sînt cu mult peste nivelul bun al celor de acolo. De exemplu Marina Nicolaev Ungureanu, Traian Abruda, Ioniceli, Aurel Manole și alții. La fel calitatea prozei premiate. Nu cunosc toate povestirile premiate, dar din cele pe care le cunosc, „Zbor de pe muntele liniștit“ a lui Dănuț Ungureanu este, nu exagerez, o capodoperă. Are loc în orice antologie sf din lume. Dănuț Ungureanu este un autor „în mină“ premiat de mai multe ori în ultimii ani, dar ceea ce ne miră e că nu are un volum pînă acum; sperăm că editurile îl vor propune mai repede întîlnirii cu publicul.

D.V. — Ați putea să ne spuneți ceva despre partea „nevăzută“ a consfătuirii pentru că există și o astfel de față a fiecărei consfături pe care cititorii nu o cunosc, și despre care dv. fiind de atîta timp un fandom...

A.M. — Fan—veteran, cum spune Ion Hobana. Cred că n-ar trebui să discutăm despre asta. O să vedeți că atunci cînd se sting amintirile imediate nu vorbim decît de bine. Mi s-a întîmplat o dată, nu de mult, cînd împreună cu Ilie Iosif, Marius Stătescu Honga, cîți eram din Craiova să rămînem numai bine în stradă, la una din consfătuirile bucureștene. Ne-a adăpostit Sorin Sighișan, lucru care s-a întîmplat și în noaptea următoare. 18 oameni am dormit în două paturi! Dar am uitat! Totul a devenit o notă memorialistică foarte spumoasă, scrisă de Ion Ilie Iosif într-un **Omicron** și asta a fost tot.

Cred că propunerea redactorului șef de la „Știință și Tehnică“ de a disocia revista de organizatorul Consfătuirii este foarte bună. Gălățenii la anul vor face ei pe cont propriu tot. În felul acesta revista nu va mai fi implicată, nu va mai influența localnicii, localnicii revistei, nici juriul, nici rezultatele concursului.

D.V. — Ce părere aveți despre organizarea expoziției de artă grafică la Baia Mare, separat de Consfătuiră ?

A.M. — Este o idee excelentă! Am fost invitat la Baia Mare, am asistat la momentul lor de constituire, l-am văzut după aceea; au o Casă de cultură splendidă, ca și Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României“ din Craiova de pildă, foarte propice pentru montarea unor expoziții și îl mai au pe Ilie Tudor, șeful ceneclului băimărean. Sînt oameni foarte serioși, e o lume interesantă acolo în Maramureș, în cițiva ani Baia Mare

■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■

poate deveni un pol al artei de avangardă, nu mai al artei sf.

D.V. — Nu vi se pare că în felul acesta consfătuirea este vitregită de expoziția de artă plastică ?

A.M. — Sf — înseamnă mai mult literatură decît artă grafică.

D.V. — Banda desenată sf...

A.M. — Interesează foarte mult pe cei mici, personal nu sînt iubitor al benzii desenate, dar îi recunosc utilitatea mai ales prin faptul că există încă foarte mulți oameni care n-au apetență pentru lectură. Ei bine, o bandă desenată îi poate face să deschidă o carte, îi poate face să se bucure de desenul bine făcut, îi poate aduce către lumea literaturii. Iată o valență educativă a benzii desenate. Sigur că e nevoie de bandă desenată, din moment ce toată lumea o face, nu vād de ce n-am face-o și noi.

D.V. — Despre ultima parte a consfătuirii ce ne puteți spune ?

A.M. — Nefiind în juriu nu mă pot exprima asupra modului în care au decurs lucrările în activitatea de jurizare. Cred însă că din juriu ar trebui să facă parte specialiștii momentului, asta înseamnă editorii momentului, criteriul acesta, „dacă n-ai absolvit Facultatea de filologie nu poți face parte dintr-un juriu“, mi se pare absurd. Țin minte, la un moment dat, făcea parte din juriu un oarecare Mihail Coman, care scrie despre folclor și este redactor la „Scinteia tineretului“.

Pur și simplu îi lua peste picior pe cei pe care îi citea. Nu este singurul exemplu, mai am încă... Un juriu care i-ar cuprinde pe Antohi, pe Merișca, un editor de la „Albatros“, un editor de la „Știință și tehnică“ plus cei aleși de marele public. Există destui, și acești specialiști sînt mai ales amatori. Atunci s-ar ajunge la rezultate mai puțin contestate.

D.V. — Ați primit premiul „Cel mai bun animator“. Ați mai primit acest premiu ?

A.M. — Niciodată nu mi-am pus problema că ar putea să mi se acorde acest premiu. Printre fondatorii întîmplării la care asistați aici mă număr și eu, alături de alți 15—16 ciți erau la început în țară. Așa că toată mașinăria asta pe care am învîrtit-o, am socotit-o ca făcînd parte din ființa mea. Sînt legat adînc de ea și e de la sine înțeles că este aproape profesionalism ce fac, mă rog, m-a surprins, cred că nu trebuia să se întîmple asta. Adică premiul ar fi trebuit să fie acordat unui amator conform entuziasmului său...

D.V. — Profesioniștii nu au dreptul la premii ?

A.M. — Ba da. Ar trebui dat un premiu pentru cel mai bun editor al anului. Trebuie gîndit la lucrul ăsta. Încă nu m-am gîndit... În orice caz mă hotărisem, nu să încetez activitatea, dar să mă liniștesc puțin. Am descoperit că e mai ușor

să publici cărți de-ale tale decît să te lupți pentru publicarea cărților altora. Lumea nu înțelege de ce vrei neapărat să-i publici pe alții. O vreme m-am dat la o parte. Am patru cărți scrise: două în tipar, două deja apărute.

D.V. — S-a afirmat că aveți prin edituri cărți slabe, care nu interesează pe nimeni.

A.M. — Nici vorbă ! Trebuie să vă zic, că toate cărțile mele s-au vîndut pînă la ultimul exemplar. Sînt în situația să nu pot face față ofertelor pe care mi le fac editurile, atît în ceea ce privește cartea de popularizarea științei cît și cea de anticipație. Îmi este ce-i drept uneori greu datorită unor referenți care se pun de-a curmezișul și influențează editorul...

Activitatea de editor-animator este foarte grea, costisitoare, plictisitoare, dar în momentul în care or să apară tinerii care s-o facă, le înmînez toate cheile.

E nevoie acum de 4—5 reviste care să nu fie numai SF, ci de știință-viitorologie și SF, în același timp și probabil 50 de cărți pe an, dintre care 10 să fie antologii. Acesta ar fi peisajul literar pe care eu îl vād folositor într-adevăr celor șase milioane de tineri care ne ascultă la radio, ne citesc, în cărți și reviste.

Interviuri realizate
de DRAGOȘ VASILESCU

TRIPTIC

1. Poveștile

■ MIRCEA LIVIU GOGA

Era prea mult fum în inima barului din micul oraș. Fețele consumatorilor se distingeau destul de neclar, umbrele lor creșteau nemăsurat sau se ascundeau deodată, ca niște ciini bănuitori ; doar o clipă, pentru a relua apoi jocul de la capăt, joc de-a iluzia și neiluzia. Uneori cite-un strigăt mai ascuțit se ridica peste gălăgia generală. Mathias, bătrînul cerșetor, se rezemase în umărul sting de zid și azvîrlea priviri iuți în dreapta și în stînga. De mai multe ori fusese prins și azvîrlit în stradă de chelneri — cinci gorile imense, pletoase și cu ciți-va ani de arte marțiale la activ... În sfîrșit, Mathias găsi ceea ce căuta. Omul acela de vreo treizeci de ani, cu părul sîrmos și cu haine amuzant de sobre, omul pe care-l căutase (și-l descoperise) și în alte seri se afla acolo, la aceeași masă din speareul numărul șase. Mathias se strecură pînă la separare dînd dovadă de o prudență absolut firească, dacă ținem seama de starea îmbrăcăminții sale și de amintirea celor citeva contacte neplăcute cu ospătarul.

— Bună seara ! — zise Mathias repede și se așeză nemaiastepînd să fie invitat. Imediat își întinse picioarele, și privi în jur triumfător. Prezența celuiilalt îl apăra acum perfect de chelneri. Vor fi siliți, ca și în celelalte seri, să-l servească, injurîndu-l, bineînțeles, printre dinți — dar numai printre dinți. Celălalt plătea. Cerșetorul rîse subțire gîndindu-se la banii ce-i intraseră în buzunare în ultima lună, mai precis de cînd străinul acesta ciudat sosise în oraș. Strînsese astfel o sumă bunicică, cu care putea să-și ducă zilele o vreme.

— Povestește ! — auzi Mathias vocea străinului și i se păru că vine de la o atît de mare depărtare încît zîmbetul de satisfacție i se stînsese pe buze și se grăbi să-și adune gîndurile.

— Să povestesc... — vorbi el după citeva clipe. Am conduse odată niște băieți prin munții din nord. Știi, pe vremuri am fost ghid. Tipii ăia, ei bine, căutau minereu. Metale, înțelegi ! în locurile pline de minereu creștea un soi deosebit de iarbă. Dar nu numai după asta se orientau. Mai aveau și detectoare, electromagnetice și cu ultrasunete...

Bătrînul tăcu.

— Și ? — întrebă pînă la urmă celălalt.

— I nimic — rîse forțat Mathias. I-am plimbat prin munți pînă cînd nepotul meu — aveam pe-atunci un nepot — m-a vestit că pleacă la vînătoare de urși într-o țară străină și m-a rugat să-l însoțesc. Acolo a și pierit, dar asta e altă poveste.

— Altceva. Povestește altceva. Spune-mi povestea nepotului tău — vorbi celălalt.

— Povestea nepotului ? A, nu ! E singurul lucru pe care mi l-a lăsat. Ultimul lucru, ultima amintire rămasă de la un om, nu se vînde. Și pe urmă, dacă ți-aș spune-o, ce-aș mai putea însemna în lumea asta ?

— Altceva. Povestește altceva — vorbi indiferent străinul din fața lui.

Bătrînul își aruncă ochii pe chipul acestuia. Un chip de piatră. Ochii fiști, albaștri și străpungători, ca ai eroilor de western. Nici un mușchi nu tresărea anarhic. Fie-

care efort părea controlat, dozat cu o precizie unică. Aproape neomenesă. Deodată, însă, băfifului cerșetor i se pără că întrevăde o mișcare ușoară sub pielea obrazului drept. Nu, nu se înșela: sub pielea celuilalt circula ceva. Acum se observa clar cum epiderma se umflă ritmic încrețindu-se și destinzându-se, ca și cum un vierme mare ar colcaia acolo. Bătrânul își încheștă degetele pe fața de masă.

— Povestește — auzi iar vocea străinului.

— Odată, am fost la mare — rosti răgușit bătrânul, încercând să nu mai vadă obrazul celuilalt. Ați fost vreodată la...

Se opri înțelegând că, dacă ar fi pus o întrebare, ar fi trebuit să-l privească pe interlocutor până ce acesta ar răspunde.

— Am văzut marea — continuă el tot mai nesigur. Marea e, poate, cel mai frumos lucru din lume. Al uneori senzația că dacă ai întinde mîna poți s-o chemi, s-o faci să te urmeze... sau că poți să calci peste apele ei cum ai merge pe o cîmpie fără obstacole. E frumoasă marea...

Mathias aproape să își înghețe urmîmul cuvînt. Intîmpînd, privise iar către străin. Fața acestuia era acum plină de umflături ce se plîmbeau încoace și-ncolo pe sub piele, deformînd trăsăturile în mod grotesc. „Niciodată nu l-am mai văzut așa — gîndi Mathias. Poate o fi bolnav. Ar trebui să încerc să-l ajut“.

— Domnule... — începu Mathias.

— Povestește! — vorbi străinul fără să-l ia în seamă. Glasul acestuia, limar, fără intonație, îl făcu pe bătrîn să tresară.

— Am fost și în război. E tare rău la război, crede-mă. Mor prea mulți oameni și nu e bine. Uite, eu am scăpat, nici nu știu cum, dar alții? Știi ce e aia front? Mizerie, noroi, zloată și cadavre puturoase — eu, numai de astea-mi aduc aminte; asta-i tot, nici eroism, nici aventuri. Mizerie și cadavre puturoase, pline de...

Mathias apusă paharul cu ambele mîini și-l bău pînă la ultima picătură. Nu observase cînd apăruse acolo, în fața lui, pe marginea mesei. Oriicum, bine că existase atunci cînd avusese nevoie de el. Așeză paharul gol pe masă, oarecum calm. Alcoolul începuse să-și facă repede efectul, iar Mathias prinse curaj și privi către interlocutorul său. În prima clipă, avu impresia că nu mai avea față. Apoi deschise ochii care continuau să-l privească intens, metalic. Pielea străinului arăta ca un balon subțire de cauciuc dincolo de care s-ar fi înghesuțit pumnii întregi de viermi mari, ca de pildă carii albe de lemn de grosimea unui deget de copil, sau mai mult.

— Povestește!

Mathias se cutremură.

— Una singură, da? Rosti el nesigur.

— Una singură — conveni străinul.

— Am fost la vînătoare. Plecasem într-o dimineață, soarele încă nu apăruse. Am urcat prin pădure pînă la vîntul, la izvoarele vieții flărilor. Acolo am așteptat cerbul cel mare, pentru că în ziua aceea simțeam că trebuie să împrăscie cel mai mare cerb din pădurile muntelui, stăpînii ploenilor și grohotisurilor.

Mathias încheie ochii.

— Povestește — se auzi, necrutător, glasul străinului.

— În ziua aceea am vînat cerbul. Pielea lui și coarnele urlașe le-am vîndut de mult. Nu mai-a mai rămas decît amintirea. Un container cu amintiri...

— Omul e un container? — întrebă străinul.

— Omul? Poate. Da, un container cu amintiri.

— Și ce primează în om? Conștiința, fruct al momentului, sau amintirile întinse de-a lungul vieții?

Bătrînul rise strîmbîndu-se.

— Conștiința... cred. Totuși, nu pot pune mîna în foc pentru asta.

Mathias simți că străinul se ridică în picioare. Zări cu coada ochiului bancnotele căzînd lîngă pahar și se grăbi să le iașă, apoi se ridică și el. Trebuia să plece cît mai repede, altfel cheimării nu l-ar fi iertat. Străinul leșise deja. Mathias împături banii, îi îndesă în buzunar și se repezi după el. Răcoarea nopții îi plesni fața înfierbîntată. Auzi pași în dreapta. „E o fundătură — gîndi Mathias. Va trebui să se întoarcă“. Dar pașii se epriră și nu se întoarseră. Mathias înaintă cu prudență prin întinericul din gang. „Poate aici locuiește?“. Il zări pe străin sau, mai bine zis, îl întui îngenucheat la cîțiva metri în fața lui. Și deodată, Mathias auzi o șoaptă ce se întărea treptat. Primele cuvinte nu le înțelese, ca și cînd ar fi fost rostite într-o altă limbă...

2. DEGETELE

— Într-o poveste anterioară — explică scriitorul, adică eu, așezîndu-mă cît mai comod. — v-am arătat cum Mathias, bătrînul cerșetor, a fost ucis într-o seară lîngă

circuma pe care tocmai o părăsise șcherchelit de-a binelea. Ceea ce merită să vă spun acum — continuați observînd că cititorii începuseră să fie din nou atenți după întreruperea formală dintre capitolele unu și doi, capitole false, firește, — este că, mulți ani mai tîrziu, tîndrui Mathias a fost din nou omorît; în parte, datorită evenimentelor petrecute în acea circuma, în parte din alte motive pe care aștia aștept — și voi la fel nu-i așa? — să se petreacă... Deoarece — vorbii eu împungînd cu degetul către ochii cititorilor care se răsără pentru a clipă, aperiți, afară de lectură — lucrurile pe care le povestesc acum... tocmai se petrec! Asta din pupetul de vedere al oricărui cititor ce parcurge acțiunea. Nu-i așa — puțin satisfăcut — că am dreptate? Un scriitor este acel comentator improvizat și pe care unii nu-l cred absolut necesar al evenimentelor în cursul desfășurării lor; e mautorul, părîntor sau nu, al propriei sale creații, al propriei sale lumi, indiferent cît de credibilă vi se pare a fi lumea care astfel se naște. Nu credibilitatea axiomei ei este importantă, ci a acțiunilor dezvoltate în ea pe baza axiomei alese ca premiză. Ce s-ar întîmpla, cum ați reacționa dacă în fața voastră, stîmnați cititori, ar apare deodată, din pămînt din iarbă verde, un dinozaur? Ați încerca să vă treziți din presupusul coșmar, v-ați ciupi, v-ați da palme dar spaima, adevărată spaimă, s-ar declanșa abia în clipa cînd, înțelegînd că sînteți treaz, veți face în sfîrșit sîntaba, d.p.d.v logic, dintre un dinozaur și lumea dumneavoastră de pînă acum: lumea reală. Nu elementele sînt înfricoșătoare, ci combinația lor. Un dinozaur în Jurassic e la fel de firesc ca și un om în Paris. Dar dacă spunem „un dinozaur în Paris“ și „un om în Jurassic“, rezultă două frumoase subiecte S.F., dacă nu chiar de horror. Superbe aceste atemporalități și mult, mult mai fertile decît alăturarea unor elemente indiferent cît de antagonice, dar sîncrone din punct de vedere temporal. Încercați și voi! — rîse scriitorul, adică eu, observînd mutrele mirate, suspicioase sau înconținate ale cititorilor. Dar vă întreb, dincolo de acest joc temporal și literar; dumneavoastră sînteți siguri că n-ați trăit o mie de ani?

Pentru că, mult mai tîrziu de evenimentul descris înainte de acest capitol, s-a întîmplat că tîndrui Alfred Ronsen să fie silit să-și petreacă noaptea lîngă camioneta sa cu rezervorul golit exact la trei kilometri de stația de benzină, undeva, pe colinele rotunjite, de granit arhaic, din vestul orașului K. Luna care-i aurea prelată umedă de rouă îl făcea să tremure neliniștit, întrucît Ronsen avea o alergie ciudată la luna pînă, nesuportîndu-l decît cu mari eforturi rasele galbene și triste. După mai multe sferturi de oră de pîndă, o mașină catadixi să se apropie venînd dinspre vest în viteză nu prea mare și cu farurile aprinse. Străbătuse deservit căci parbrizuli, caroseria și, cum avea să constate Ronsen în curînd, chiar bodul, se

Desen de Valentin Iordache

înroșiseră cu totul din cauza prafului depus într-un strat deosebit de gros și de rezistent. Când mașina s-a oprit, un om a coborât de la volan, a întins mîna către Ronsen și s-a spus numele. Stăteau acum față în față — Ronsen și tânărul Mathias — cîntărindu-se atent, pînă cînd Ronsen a deschis gura și i-a povestit celuilalt ceea ce i se întîmplase.

— Dacă vrei — a zis Mathias, — facem un tîrg.

— Un tîrg? — a întrebat mirat Ronsan.

— Un tîrg — a întărit Mathias. Eu îți dau benzină, iar tu mergi cu mine pînă la intrarea în oraș, apoi mă aștepti pînă mă întorc.

Ronsen s-a gîndit puțin.

— Nu vom trece de barajele poliției — a spus el.

— Asta e misiunea ta. Și mă aștepti pînă mă întorc. Nu va trebui să te expui.

Ronsen a acceptat.

— Urcă. Sau, nu. Mergem în camionul tău. Rabla mea e-ar putea să ne lase în drum.

Dealurile pustii și cotropite de Lună au început să flu-ture pe lingă ei ca niște voaluri de mireasă, răcoroase și tăcute. În dreapta și în stînga, negurile se despicau în forme subțiri de stînci ce piereau aproape instantaneu, locul lor fiind luat de alte forme mai îndrăznețe, mai aberante. Cei doi tineri nu scoteau nici o vorbă. Aerul pur al nopții le lovea obrazii laolaltă cu liniștea de platră în care uruiul monoton al motorului se pierdea aproape complet. Au stat astfel multă vreme, pînă cînd, la un moment dat, Ronsen a tras de volan spre dreapta.

— Ce faci? — a întrebat uimit Mathias.

Ronsen arată cu degetul printre două coline. Acolo se afla, luminat feeric, orașul.

— Parcă în oraș nu mai era viață — murmură Ronsen.

— Parcă orașul era înconjurat de un sistem de posturi ale poliției — îl ținu Mathias isonul. Să nu se fi întîmplat ceva...

— Verificăm imediat — vorbi iar Ronsen.

Mașina porni spre autostrada 22, ce se întrezărea sub Lună ca o panglică argintată.

— Oprește! — a zis deodată Mathias.

Ronsen se supuse. Mathias deschise portiera și coborî. — Cred că vei rămîne aici — șuiera el. Uite, — și arată cu mîna niște forme nedesluite — acolo e stația de pompare a reziduurilor. Îți mai amintești?

Ronsen își amintea.

Mathias plecă înspre oraș. Ronsen îl urmări făcînd albi-cioasă a trupului cum se pierde după colțul unei străzi bine luminate. Mathias mergea repede, tinerește, călcînd trotuarele pe care ultimul om se plimbase poate cu peste patru luni în urmă și privind crăpăturile de la rădăcinile zidurilor, citeodată acoperite de o iarbă proaspătă. Vitrinele diferitelor magazine continuau să fie luminate. Mathias se oprî deodată. Își puse întrebarea: cine schimbă oare securile? Și de ce ard oare toate? De ce toate? Oare nu cumva...

— Să continui — a mormăit Mathias. Nu cumva molima a început? Nu cumva faptul că n-am văzut încă nici un polițist își are rostul lui, iar luminile pe care le văd au fost aprinse de către oameni care se vor întoarce mîine și își vor lua orașul în stăpînire?

Atunci i-a văzut — avea să afirme el mai tîrziu. Se tirau spre el din toate părțile: albi, imaculați...

— Albi și îngrozitori — gîfii Mathias mai departe, strîngîndu-l convulsiv mîna lui Ronsen care-l turnase pe gît puțin rachiul ajutîndu-l să-și revină... Știi... ei... nu sînt deloc ceea ce am crezut. E greu să-ți povestesc, e greu să te fac să înțelegi...

Mathias lăsă capul pe spate și închise ochii. Zorile îi puneau un pic de culoare pe chipul palid, dar se vedea că e obosit, cumplit de obosit.

— Înțelegi — horcăi el încercînd să ridice iar capul. Ronsen se grăbi să-l ajute. Misterul ăsta... trebuia... cu orice risc. Nu-mi pare rău. I-am putut vedea pe El... i-am putut înțelege... sau, poate nu i-am înțeles, nu i-am văzut cum ar fi trebuit. Dar, știi... și pentru prima dată. O înțeleg de gradul trei... și totuși, nu de trei. Mă tem că trei trepte nu sînt suficiente. Și mi se pare firesc. Un contact între civilizații înseamnă... înseamnă atîtea...

Mathias iar se odihni pentru cîteva clipe.

— Cum arată El? Greu de spus. Mie mi s-au părut că seamănă, pur și simplu, cu niște viermi. Niște viermi mari, albi și ciudați. Dar, cine știe? Mă bate gîndul că, de fapt, n-am văzut nimic. Au încercat să-mi explice. Pînă acum, nu căutaseră decît să înțeleagă. De-asta locuitorii orașului... dar El n-au vrut. Știi, cînd l-am văzut prima dată... știi cu ce am avut impresia că seamănă? Degetele... grămizile de lingă stația de pompare... și asemenea asta mi-a dat prima cheie a problemei. M-au mai ajutat și El, firește... munca lor m-a ajutat să înțeleg.

Urmă o nouă pauză. Ronsen asculta cu sufletul la gură.

— Căci El muncesc — bligui Mathias din ce în ce mai

febril. Noi, fiindte raționale; muncim pentru a obține un produs oarecare. El însă... oare ți-ai fi putut imagina? Ai fi putut concepe? El, nu sînt, de fapt, ființe raționale. Sînt spirite oarbe care muncesc nu pentru a crea bunuri, ci pentru a crea rațiunea. Ai să spui: ceea ce fac și celele creierului nostru — și nu se numește muncă. Da! Dar rațiunea lor... e exterioară. E un produs extern al națiunii, nu o componentă a corpurilor lor sau a sistemului, în ansamblu. Au vrut să înțeleg... să transmit asta. N-au intenționat uciderea noastră. Dar vezi. El sînt guvernati de această conștiință pe care au creat-o. Doreau să ne cunoască esența. Pentru că, dacă noi nu putem să-i vedem în întregime, neputîndu-i deosebi, într-o primă fază a contactului, de animale, ei bine, nici El nu ne pot vedea în întregime. Știi ce văd din noi, din corpurile noastre? Degetele! Atît! Pentru că ele, ca și El, muncesc! Le-a venit foarte greu să înțeleagă ce anume le unește... căci nu puteau să vadă carnea palmei. Nici brațele noastre, nici creierul. Și atunci, au încercat să strice legăturile. Au distrus oamenii, păstrînd, doar degetele întregi. Dar degetele nu trăiesc singure. Și atunci... au făcut apel la rațiunea pe care o construiseră... și le-a părut rău, dar nu mai puteau repara nimic. Cel puțin așa au crezut prima dată. Apoi... vezi, El au zis că au descoperit în noi ceva... un lucru pe care nu-l au... și că pentru noi, tot, asta înseamnă un fel de mare șansă. Amintirile. El zic că e o lume către care... El împreună cu noi ar putea... am putea...

Ronsen nu mai înțelega nimic din ultimele cuvinte ale lui Mathias, care lăsase capul pe spate. „Are nevoie de o clipă de răgaz” — se gîndi. Ieși afară din cabină. Soarele apăruse peste orașul care înțepea să-și stingă, treptat, luminile...

Cînd s-a întors, a constatat că Mathias dispăruse. Pe locul în care se aflase, spumegau pete de lichid roșietic. De-o parte și de alta a acestor pete stăteau cuminti cele zece degete de la mîinile lui Mathias. Albe; imaculate, îngrozitoare...

— Ronsen a pornit motorul și a plecat, o să vedeți voi imediat unde — a mai zis scriitorul, adică eu, căscînd și întinzîndu-se. Și acum, încă două vorbe despre dispariții. În general, un om are prostul obicei, dacă ați observat, să dispară exact cînd nu e cazul. Luați orice film în care eroul moare sau pleacă, pur și simplu, și veți înțelege imediat ce vreau să spun cu asta. Cînd dispăre prea devreme, ori uită să comunice un secret foarte important urmașilor, ori uită să-și facă estamentul. Cînd dispăre prea tîrziu, fie că secretul a fost deja aflat de alții iar el rămîne cu buzele umflăte, fie că „mostenitorii” mîer unul cite unul iar personajul nostru va cheltui ultimul cent cu damele sau cu băutura — asta dacă nu face o donație grasă unei societăți de binefaceri, iar în ceea ce privește...

Notă: Acest manuscris a fost găsit, după plecarea strănilor, întruna din clădirile publice ale orașului K. N-am reușit nici azi — mormăi scriitorul făcînd cîtititorilor săi cu ochiul — să aflui unde naiba am dispărut atunci...

3. INTOARCEREA

Într-o dimineată, doamna Ronsen văzu jeșind printr-unul din orificiile sitei chiuvetei un deget de copil. Doamna Ronsen calculă rapid că pe o țevă de doi toli în nici un caz n-ar fi putut să încapă un copil, așa că dădu drumul unui tipăt suficient de puternic pentru a fi auzit din sufragerie, dar nu destul de puternic pentru a putea fi auzit și de vecinii cu care doamna Ronsen nu se înțelesese niciodată. Domnul Ronsen sosi în grabă tocmai la vreme pentru a zări degetul indoindu-se, ca o chernare, iar apoi retrăgîndu-se încet pe țevă de scurgere, în afara razei vizuale a celor doi.

— Ce-a fost asta? — întrebă șocat domnul Ronsen și ridică sita pregătîndu-se să privească înăuntru.

— Stai! — îl oprî repede doamna Ronsen. Nu te uita!

O spusese cu tonul cu care ar fi rostit „nu-l frumos să faci asta”. Doamna dezaproba franchețea gesturilor lui Ronsen, care, prin prisma educației ușor înclinată către snobism pe care o primise, îi părea uneori bătărbănie curată. Domnul Ronsen se întoarse și o măsură uimit. O vedea parcă pentru intîia dată în adevărata lumină, îngrăsată pînă către diformitate sub rochia ce plesnea uneori la cusături și cu obrazul fardat violent.

— Ți-e frică? — zise el simțînd o tainică satisfacție la vederea chipului buhăit și speriat al femeii.

— Nu — răspunde doamna Ronsen. Poate a fost un vierme. Dar e îngrozitor! (Vermi în bucătăria noastră!)

— N-a fost un vierme — răspunde bărbatul. A fost un deget de copil. O să chem instalatorul. Trebuie să văd ce se întîmplă aici.

— Instalatorul nu va găsi nimic — rosti cu glas scăzut doamna. Poate a fost, totuși, un vierme. Sau un spirit.

Doamna Ronsen frecventa, de cîteva timp, un oarecare

club spiritist.

— De ce nu un spiriduş? — supra⁴cită amuzat Ronsen. Doamna îl privi dezaprobator.

— Cu lucrurile astea nu se gumeşte. Dar tu — zise ea şi făcu un gest dispreţuitor — n-ai fost niciodată un om serios. Habar n-am ce m-a făcut să mă căsătoresc cu tine!

Domnul Ronsen n-o luă în seamă. Dintotdeauna nevestă-sa avusese ultimul cuvânt. Dar asta ar fi spus-o doar un spectator neiniţiat, căci cunoscătorul ar fi intuit imediat că ultimul cuvânt era ultimul rostit, nu gândit — şi că nimic nu-l putea abate pe Ronsen de la vreo hotărâre, după cum nimic n-ar fi putut să-l facă să-şi schimbe ideile. Aşa că se îndepărtă lăsându-şi soţia să se vaita în surdina. Apartamentul lor nu era prea mare. Trei camere, un hol destul de îngust, chiar dacă foarte lung, un spălător şi bucătăria. La celelalte două etaje ale imobilului locuiau alte două familii cu care, aşa cum am spus, soţii Ronsen nu prea aveau relaţii. Bărbatul se retrase în sufragerie, îşi prepară un cocktail „Barbados” şi se aşeză pe canapea. Nu se gîndea la nimic precis, dar, în cele din urmă, degetul de copil sosit din teava chiuvelei îi monopoliză creierul. Parcă l-ar fi chemat. Oare chiar l-a chemat? Şi, unde? Unde putea să-l cheme? Deodată avu senzaţia că degetul nici nu apăruse acolo, în chiuvetă, că de fapt se afla în el, ca un fel de vierme alb care-irodea memoria, dar că ruia încă nu-i putea înţelege sensul. Sau nu dorea să-l înţeleagă? Totdeauna se gîndise la copilărie, aşa cum probabil Adam şi Eva se vor fi gândit, după surghiunire, la Paradisul pierdut. Şi iată că acest Paradis pierdut al copilăriei revine azi, prin intermediul unei viziuni fantastice, în el — tocmai în el, omul pentru care copilăria a însemnat un fel de altă viaţă, veselă, plină de zburdănie şi neodihnă. Viziunea nu s-a repezit în ochii vreunui trădător al viselor primei vîrste, ci în ochii lui amari şi uneori trîşti şi adesea indiferenţi, dar care încă mai păstrează, cifrate, ce-i drept, poveştile şi poznele atît de incintătoare care i-au încălzit... hm, da! Dar nu era firesc să fie aşa? Nevastă-sa a ţipat speriată. El, nu. Pentru el, apariţia nu păstra vreo ameninţare. Era doar o chemare din urmă, dintr-un timp şi dintr-un spaţiu către care nu se va mai putea întoarce niciodată. Sau... sau, ce? Nu, nu, e bine să-şi facă iluzii. Lucrurile vor rămîne aşa cum sînt: el şi soţia sa, doi pensionari ce discută din cînd în cînd despre vreme şi despre filmele de la televizor. Pînă în ziua în care unul dintre ei va muri. Dar încă nu e cazul să se gîndească la asta. El bine, dar dacă nimic nu se va schimba, dacă, oricum, nimic nu se va schimba, devine firească întrebarea: de ce, totuşi, a apărut acel straniu deget de copil? Pentru că el trebuia să aibă un motiv foarte puternic pentru a se afla acolo...

Domnul Ronsen aşeză paharul gol pe mîsuţa joasă a barului şi se îndreptă cu paşi şovăitori către bucătărie. Doamna Ronsen nu se mai afla acolo. Bărbatul se gîndi un moment, apoi deschise uşa şi intră. Chiuveţa strălucea albă, curată şi inofensivă. Domnul Ronsen ridică sîta metalică printr-unul din ochiurile căreia văzuse ieşind degetul. Se aplecă şi privi. În adîncul tevil, apa clipea încet.

Peste aproximativ un sfert de oră, doamna Ronsen găsi uşa de la bucătărie deschisă la perete. Îşi strigă sotul, apoi aşeză pe masă punga cu tăiței cumpărată din magazinul

de vis-à-vis. Zări în sfîrşit chiuveţa cu sîta scoasă şi se apropie de ea eliberînd un scîncet slab de căteuşă pedepăsită. Auzi deodată vocea bărbatului ei. Venea ca dintr-un puţ adînc, reverberată de mai multe ori. Doamna Ronsen simţi o nevoie impetuoasă de a se aşeza pe un scaun sau pe vreo mobilă oarecare. Căută înnebunită în jur un loc în care să se prăbuşească. Vocea bărbatului ei părea acum mai puternică, mai tinără parcă, emanînd virilitate, iar doamna Ronsen se surprinse ascultînd-o cu o plăcere demult nemaiîncercată. „E vocea bărbatului meu” — gîndi ea, mîndră. Cuvintele nu se înţelegeau, dar acest amănunt prezenta prea puţină importanţă. Vocea căpătă deodată tonuri mai înalte, adoescentine, apoi se frînse brusc într-un sunet cristalin. Se mai auziră o vreme cuvinte copilăreşti din ce în ce mai stîlcite, apoi un plîns de sugar şi, în sfîrşit, liniştea cuprînsă aerul în voalul ei catifelat.

— Hei! — strigă speriată doamna Ronsen. Hei, aşteaptă-mă!

Femeia îşi apropie ochtul de orificiul tevil. În interior, din negură, se auzea clipecitul apei. Doamna Ronsen nu şovăi nici o clipă şi, oricum, chiar dacă ar fi şovăit, tot nu s-ar mai fi putut schimba ceva.

Atunci izbucni fenomenul despre care vor mai apuca să vorbească săptămîni de zile ziarele, iar posturile de televiziune, înainte de a fi înghiţite unul cite unul, vor dezvălui comentarii furtunoase, dar complet sterile. Încet, aproape solemn, podoaua de ciment a bucătăriei începu să crape. Fragmentele prînseră să urce către chiuvetă; apoi tavanul se îndoi şi el, plesni laolaltă cu pereţii, inclînîndu-se într-un echilibru capricios spre acelaşi punct al încăperii. Teava metalică de doi toli funcţiona mereu ca un aspirator nemilos; tot ce pînă atunci se dovedise solid părea că-şi schimbă deodată starea de agregare, lăsîndu-se absorbit de către aceasta. Răsunară citeva tîpete la etaj; repede înnăbuşite de prăbuşirea plafonului. Cîrînd, casa întregă dispăru înghiţită bucată cu bucată. Rămase doar chiuveţa legănîndu-se în virful tevil metalice şi către ea zvîcniră primele porţiuni din pămîntul curţii. Cînd şi curtea dispăru, strada se mişcă, plesni, apărură în ea crăpături adînci de sute de metri şi noi mase de pămînt şi asfalt porniră să ia cu asalt fragila alcătuire a tevil. Cîteva automobile căzură în crăpăruri, iar şoferii pieriră striviţi. Apoi vestea începu să se împrăştie. Zona a fost înconjurată rapid de echipe de pompieri şi poliţişti.

După aproximativ o săptămîină, oraşul de pe malul oceanului nu mai exista. De la o distanţă suficient de mare, n-ai fi putut observa aproape nimic neobişnuit. Singurul fenomen sesizabil era mişcarea uşoară, periodică şi orizontală a pămîntului, ce legăna copaci şi lanurile de grîu şi porumb, ca şi cînd scoarţa terestră ar fi devenit un covor pe care o mîină de uriaş îl l-ar trage încet de sub picioare. Mii de indivizi, excentrici sau doar dornici să salveze civilizaţia de la pieire, şi-ar fi dat jumătate din vieţile lor în schimbul posibilităţii de a pătrunde în zonă pentru a observa pe viu ce se petrece. Dar acolo nu se petrecea nimic, nu era mai nimic de văzut. Doar o simplă şi inexplicabilă teavă de doi toli — admiraţi paradoxul! — iar în virful ei se legăna încoace şi încolo chiuveţa albă. Se legăna încet deasupra unei planete din ce în ce mai mici şi mai îmbătrînite...

LIUBEN DILOV

Cunoscut cititorilor români, mai ales celor mai tineri, exclusiv ca autor al romanului „Drumul lui Icar” — o primă space-opera bulgară — încununat cu Premio Europa în anul 1976, Liuben Dilov se profilează ca fiind cel mai interesant şi prolific autor contemporan de literatură ştiinţifico-fantastică din R.P. Bulgaria.

De la prima sa carte „Forumbel deasupra Berlinului” — un ciclu de povestiri destinate tineretului — şi pînă în anul 1979, Liuben Dilov nu a fost ceea ce numim un scriitor total S.F., abordînd cu acelaşi statornic succes, cartea pentru copii, romanul cu tematică socio-filozofică, eseul sau studiul de critică literară. După anul 1979 lucrările sale — romane, povestiri, nuvele, eseuri critice — se vor circumscrie, în totalitate, acestui gen, motivele şi temele acestora relevînd

predilecţia sa pentru dezbaterea aşezată pe un solid suport filozofic, a celor mai actuale probleme ale umanităţii transplantate în lumea, nici pe departe perfectă sau edenică, a viitorului.

Stilist de mare fineţe Liuben Dilov trece cu uşurinţă, în aparenţă, de la tonul grav, serios, dramatic, propriu lucrărilor cu tentă moral-filozofică, la acela acidulat, maliţios, ironic al scrierilor umoristice sau satirice, demitizînd credinţele eronate în supremaţia maşinii asupra fiinţei umane într-o lume hiper-tehnicizată, sau a intrării acestuia într-un dulce-far-niente, datorat aceluiaşi, de data aceasta docil, factotum.

Spirit lucid, stăpîn pe arta şi meşteşugul scrisului, Liuben Dilov este unul dintre puţinii autori care nu cad nici în păcatul tehniciării operei literare, dar nici în acela al

glosării pe marginea unor fenomene fizico-psihice improbabile, cită vreme filtrul bunului simţ şi acela al informaţiei ştiinţifice de care dispune nu-l satisfac spiritul (auto) critic propriu.

Pentru că spaţiul pe care îl avem la dispoziţie este, evident restrîns, credem că nu este lipsit de interes pentru cititori să amintim că Liuben Dilov este autor a peste cincizeci de volume, dintre care douăzeci şi şase au fost traduse în diverse limbi, că una dintre cărţile sale pentru copii „Koko şi Niki” a stat la baza scenariului filmului cu acelaşi nume realizat în R.D.G., că multe dintre cărţile sale au cunoscut mai multe ediţii, printre ele numărîndu-se, „Omul atomic” (fiind şi primul său roman s.f.), „Greutatea scafandruului”, „Drumul lui Icar”, etc., fiind totodată unul dintre rarii scriitori care scriu, cu autoritate şi competenţă, critică şi teorie literară privind literatura ştiinţifico-fantastică.

I.I.I.

Liuben dilov

TRAGEDIE

DE

ANUL

NOU

Nu aş fi povestit această întâmplare ruşinoasă dat fiind faptul că, cel mai bun prieten al meu – personajul principal implicat în ea – este un om cu mult amor propriu şi ar suporta-o cu greutate, dacă nu m-ar fi indignat tapajul care se face acum, la modul cel mai uşuratic, în mijloacele de informare în masă : un nu ştiu ce robot şi-a susţinut teza de doctorat pe filozofica temă : „Maşina – prieten şi protector al omului”.

Eu sînt mineralog, lucrez de trei ani pe Titan, cel mai mare satelit al lui Saturn şi, desigur, nu sînt şi nici nu pot fi un duşman al maşinii. Fără maşini nu aş fi putut face nici măcar un pas în atmosfera otrăvită a lui Titan, tot aşa cum n-ar fi putut scormoni pe sub zăpada veşnică în căutare de minerale rare. Dat fiind însă faptul că profesia mea este strîns legată de natură s-a trezit în mine o neîncredere funciară faţă de orice nou-născut al gândirii tehnice. Colegul şi prietenul meu Ivan (trec sub tăcere numele de familie din motivele arătate mai sus), gîndeşte la fel ca mine şi în asta constă adevărata tragedie : că tocmai lui i s-a întîmplat asta şi nu vreunui dintre capetele seci ale aclamatorilor proaspătului doctor în filozofie.

Era cu o lună în urmă, cum s-ar zice în plină febră de Revelion. Voiam să-l petrecem împreună, însă ei nu mi-au dat nici un semn de viaţă în seara sărbătorii şi eu am socotit că Ivan n-a re-

uşit să se întoarcă. Se găsea pe atunci în delegaţie pe Pămînt. Îşi anunţase soţia că va întârzia din cauza probelor ce trebuiau făcute în condiţii terestre, dar că se va întoarce cu orice preţ pentru sărbătoare.

Seara le-am dat telefon. Pe ecran s-a ivit soţia lui, care imediat a deconectat imaginea. Mi-am zis că şi-a dat cu ceva cosmeticele şi că de aceea nu-mi oferă decît vocea.

– Nu e, mi-a răspuns ea aproape plîngînd. N-a venit.

– Ivane, i-am zis, n-o lua în tragic ! Pur şi simplu n-a găsit bilet la cosmonavă. Ştii doar cum e înaintea Anului Nou.

– Nu sînt Ivan, ci Ivonne I, mi-o tăie ea ritos.

– Scuză-mă I, i-am zis.

– Pină cînd să te scuz ?, îşi arătă ea, fără glumă, colşii, dar tot nu se arătă pe ecran.

Ce să le fac : el – Ivan, ea – Ivonne I El, cel puţin, nu se supăra atunci cînd greşeam. Am continuat cu foarte mare atenţie şi, de data aceasta, greşeala nu a mai fost atît de mare.

– Ivonne, i-am propus, atunci vino tu. Doar n-o să stai, singură-cuc de Anul Nou ?

Ea îmi azvîrlî însă Imbufnată un „Petrecere plăcută” şi întrerupse legătura.

Scurt timp după focurile de artificii, împreună cu nevastă-mea, am sunat din nou, ca s-o felicităm de Anul Nou, dar n-a răspuns nimeni. Am considerat că a plecat că petreacă în altă parte, iar nevastă-mea, cîcă sînt prietene, zice :

– Parizianca asta chiar şi pe Titan găseşte prilejul să-i pună coarne.

Asta era însă curat nod-in-papură. Prin deşerturile metanice de pe Titan n-ai unde te ascunde fără scafandru şi, în afară de asta, îmbrăcat în el este greu să flirtezi, fie chiar numai din priviri. Cele cîteva hoteluri sînt tot

timpul înfesate cu grupuri de turişti. Iar pe timpul îmbulzelii de revelion se închiriază temporar chiar şi barăcile ermetice din Valea Tăcerii.

Nu ştiu ce idiot a botezat-o aşa. În toate văile de pe Titan, ba chiar şi pe înălţimi, tăcerea este una şi aceeaşi. Precis careva de la agenţia Titan-turist, care a fost, totuşi, mai deştept decît clienţii săi. Pe Pămînt oamenii sînt ahtiaţi după linişte şi, de cum le propui o săptămînă în vreo „Vale a Tăcerii” sînt gata pe dată să-şi deşerte toate economiile. După ce înghesuite înăsa cîteva mii de oameni în barăcile temporare, se instalează o asemenea linişte de eşti gata să fugi tocmai la celălalt capăt al sistemului solar.

Desigur, nevastă-mea invidia degeaba dibăcia franţuzoaicei. Ivonne ne-a trezit cu noaptea-n cap. Băşicuţele de şampanie încă mi se spărgeau în creier şi-mi era greu să-mi vin în fire, însă de data aceasta ea nu şi-a mai ascuns faţa. Era toată plină de lacrimi.

– Vino, te rog ! Imediat !

– Ce s-a întîmplat ?

– Vino, ai să vezi !

Mi-am îmbrăcat scafandru cu destulă încetineală, atît din cauza reflexelor mele paralizate cît şi pentru că trebuie să fii atent, ştiînd cît de periculos este în exterior. Am scos racheta-sania din garaj şi m-am mai chinuit şi cu ea pină ce a pornit. Cu toate că locuim pe partea permanent luminată de Saturn şi cu toate că există atmosferă, pe Titan domneşte un frig cosmic. Nevastă-mea a vrut să meargă şi ea, dar am oprit-o. Numai pe mine mă chemase, poate că nu era ceva pentru nervii femeilor. Din cauza întîrzierii mele Ivonne arăta de-acum calmă, atunci cînd mi-a deschis uşa ermetică a coridorului-ecluză. Ochii îi erau uscaţi, dar continuau să ardă ca o durere profundă. După ce mi-am scos casca, am întrebato dacă e vorba să zăbovesc mai mult, ca să-mi scot şi scafan-

drul, ea însă a dat doar din cap și a fugit înapoi în hol. În continuare nedumerit, mi-am dat jos scafandrul, m-am pieptănat, oricum, era Anul Nou, și am bătut la ușa holului.

— Intră, intră, răspunse Ivonne dinăuntru.

Înțepense ca o santinelă în spatele spătarului înalt al fotoliului pneumatic, în care, cu ochii întredeschși, ședea Ivan acoperit cu pătura până la bărbie. Fața sa avea culoarea zăpezii din acea parte a planetei unde componentele sulfului se găsesc în număr mai mare decît metanurile. Alb-gălbui, dar fără acea plăcută irizare aurie, ci cu umbrele violete pe care stîncile le aștern asupra ei, cînd Saturn le luminează oblic cu palida sa strălucire. Pleoapele îi erau coborîte de parcă s-ar fi scufundat într-un somn maladiv.

— Ce s-a întîmplat, măi, oamenii buni? am exclamat eu cu o voioșie silîtă, în nădejdea că cele petrecute nu pot fi chiar atît de grave.

Mi-au răspuns prin tăcere, dar cu una adevărată, nu ca aceea de acum din Valea Tăcerii. Am înaintat, mi-am pus palma pe fruntea prietenului, iar el mi-a luat-o brusc, și-a atîns ochii cu ea și a smiorcît :

— Frățioare !

— Iată ce ne-a fost dat să trăim, spuse Ivonne și, cu un fel de înverșunare, zmulse pătura de pe el.

Acum îmi este greu să spun cu exactitate ce am simțit cînd am descoperit priveliștea. N-a fost, probabil un singur sentiment. Cu certitudine mai întîl am încercat unul, apoi pe al doilea, pe urmă pe al treilea, apoi toate s-au amestecat. Niște șolduri plinuțe femeiești, albi-rozalii, niște piciorușe grațioase, niște genunchi rotunjori... Iată ce am putut zări, într-o fracțiune de secundă, înainte ca Ivan, intrat în panică, să-și tragă pătura pe el.

Am ris luînd asta drept un truc de revelație adus de pe Pămînt.

— Arată, măi, mai arată o dată !

Ivan însă scînci din nou dramaticul său „frățioare” și chiar și expresia nevastă-si spunea că nu se țîn de glume cu mine.

— Dar ce s-a întîmplat, spune-ți-mi odată, am zis eu, redevenînd neliniștit. Iar ea țîpă aproape isteric :

— Las' să-ți povestească el, prostul prostilor !

— Ivonne... m-am adresat eu lui.

— Aha, triumfă răutăcioasă franțuzoica. Așa, așa ! De-acum încolo nu mai e nici un fel de Ivan, acum e Ivonne, poți să-i zici fără grijă Ivonne.

— Scuzați-mă, dar cu numele astea ale voastre... mărmaș eu. Ce s-a întîmplat ?

— Dar numai pentru tine, scumpo !, se scuză cu un glăscior subțirel prietenul meu, însă ea urlă din nou :

— Tot eu sînt vinovată ! Tot din cauza mea !...

— Ia, lasă-ne singuri, mă înfierbînt eu în cele din urmă. Du-te la nevastă-mea, să nu se plictisească la sania mea, e pregătită.

— Aha, ai vrea !, se aruncă ea asupra mea, iar eu am simțit că mă zăpăcesc de-a binelea. M-am așezat pe

un scaun mai la distanță, mi-am încrucișat brațele și i-am anunțat jignit :

— Voi aștepta fix două minute. Dacă pînă atunci nu mă faceți să înțeleg pentru ce m-ați chemat, plec ! Și asta pentru totdeauna.

Ivonne se sperie și zgudul umărul soțului.

— Așteaptă ! Mai nou, acum vrea să se sinucidă, timpul ! Trebuie să-l păzim. Cum să văd și cum mă vezi o să lasă afară fără scafandru.

Mi-am privit în mod demonstrativ cronometrul și m-am mișcat pe scaun.

— Cu ce-ai putea să mă ajuți tu, re-luă prietenul meu cu straniul său glăscior subțiat. Ea a sunat deja peste tot. roboți... știi cum e. Omenirea nu a cu-Toți petrec. Iar ca să te răfulești cu noscut birocrați mai mari...

— Tot nu înțeleg nimic, l-am sperlat eu, bătînd cu degetul în geamul cronometrului.

— Oî, păt țî-am explicat deja ! Nu-mai să nu mă mai întrerupi, zise el. Vezi în cel hal sînt ! Nu mai există nici o altă modalitate de întoarcere. Așteptasem rezultatele pînă în ultima clipă, iar lucrurile în navele cosmice erau angajate încă înainte de a fi plecat eu spre Pămînt. Cele mai multe își luaseră deja zborul, iar la agenția de voiaj mi-au zis : singura soluție ar fi teletransportul. Nu doar pentru mine ci chiar pentru întreaga omenire. Degeaba ne-am fi plîns. Nu mă băgați la grămadă, m-am supărat eu, acum nu mă interesează omenirea. Mie să-mi spuneți cum să ajung de Anul Nou pe Titan. Nu sînt un rîzgîiat de turist, acolo lucrez, acolo mă așteaptă soția, acolo mă așteaptă slujba. ar el, din nou teletransportarea. Costă și mai scump, înștițuția, cu birocrația ei nu plăt看, în cazul delegațiilor, diferențe de tarif, bagajul urma să-l primesc mai tirziu cu cosmonava de măruri, însă, cu toate acestea, într-o oră și jumătate era pe Titan. În caz contrar, două săptămîni ! Și m-am înclinat, ce era să fac ? Cit este de geloasă, Ivonne mi-ar fi scos ochii dacă nici de Anul Nou nu m-aș fi întors.

— Păi sigur, păi sigur ! Tot noi sîntem cauza, interveni pe picior de război franțuzoica. Noi sîntem cauza tuturor prostiilor voastre !

Nu i-am dat atenție. Așa sînt soțiile noastre pe Titan : explozive. Fie cu bărbatul, fie în locuințele ermetizate, fie în scafandre — se enervează. Bine că nici Ivan nu s-a formalizat de replica ei și a continuat pe dată.

— Să nu vă închipuiți că și cu teletransportul a fost ușor. Toată omenirea aia era înnebunită să călătorească. Abia am reușit, cu două ore înaintea Anului Nou. Ne-au lansat grupuri, grupuri.

Oftă înfiorat și tăcu.

— Și cum a mers ? Hai, povestește, l-am îmboldit eu.

În ceea ce mă privește, eu nu merseam nici măcar pînă la stația de teletransport, pe care nu de mult o ridicaseră și la noi, pe Titan. Nu știu nici dacă m-aș fi hotărît vreodată să o folosesc. Noi, geologii, datorită profesiunii noastre, sîntem puțin cam conserva-

tori. Ar fi într-adevăr posibil ca teletransportul să fie viitorul omenirii, poate că e genial și revoluționar, și ce-o mai fi acolo, descoperire sau invenție, dar are în el ceva nedemn de om. Cel puțin în ochii mei. Să te vire gol într-o cabină-reactor, să te descompună în cuante și tutti-cuante și așa să te lanseze în Cosmos ! Iar la urmă, pe o planetă oarecare, să-ți adune din nou cuantele. Este adevărat, te deplasezi cu cea mai mare viteză posibil, cu viteza luminii, însă, cu toate acestea, nu m-aș fi lăsat să mă desfacă în cuante. Este ceva împotriva firii.

— Măcar a fost interesant ?, l-am întrebat curios. Ce ai simțit, așa, cînd...

— Mai bine întreabă-mă ce simt acum !, izbucni el.

— De ce ?

— Cum, de ce, măi, omule ! N-ai văzut ?

Abia acum m-am dumirit și am exclamat :

— Mamă, va să zică, de asta ?, fiindcă altfel era să izbucnesc în ris, iar el, era totuși un om foarte sensibil. Ia, dă să văd !

M-am ridicat și m-am întins spre pătură, dar franțuzoica m-a pleznit peste mină :

— Ai văzut, deja, ce era de văzut !

Prin fața ochilor îmi fulgerară șoldurile rozalii, genunchii rotunjori... Plictiseala de pe Titan dezvoltă, indiscutabil, imaginația noastră mai puternic decît a celor de pe Pămînt.

— Și cum s-a întîmplat ?, am zis, rușinat de vedenia mea.

— De unde să știu. Doar țî-am spus ce îngrămădeală a fost. Ne-au lansat în grupuri. Cine știe unde și cum s-a întîmplat încurcătura, dar, poftim, toată jumătatea mea inferioară este femeiască !

— Mamă, mamă !, exclamă eu, obligat să-l compătinesc. Dar la stația de recepționare...

— Roboți !, izbucni el. Nu poți planta omul acolo de Anul Nou ! Nici măcar hainele nu erau acolo. Asemenea erori sînt posibile, au zis. Linia era nouă, trecuse printr-o centură de asteroizi... Nu puteam face nimic, pînă nu descopereau încotro călătorise jumătatea mea inferioară. Încă nu se interesaseră de greșeală de la nici o altă stație. Mergeți acum așa, iar noi o să vă căutăm. Și pe deasupra mă mai și amenință : Fiți atenți, au zis, sînteți răspunzător pentru jumătatea inferioară strălînă ! Ce nerușinare ! De parcă aș fi șterpelit-o premeditat ! Ca și cum a fi murit de plăcerea de a mă arăta nevastei cu înfățișarea asta ! Și tocmai de Anul Nou ! Rizi, rizi !, răbufni el la sfîrșit, pricepuse că abia mă mai țîneam.

— Ivone, l-am zis eu franțuzoicel, condoleanțele mele de Anul Nou.

Și am plecat la toaletă.

Am ris pînă m-au durut mușchii stomacului, pe urmă mi-am spălat fața cu apă rece, mi-am masat-o și, în fine, am priceput cit de serioasă este situația. Cu ce-l putea însă ajuta pe colegul și prietenul meu ? Și, în general, putea fi ajutat ? Polivizor sau orice altceva, pot demonta, dar din tehnica

acestei blestemate teletransportări nu înțeleg nimic. Cum s-a întâmplat greșeala, cum se va petrece schimbarea îmi este imposibil să-mi imaginez. Și, după cum se vede asta nu este o treabă de chirurg. Nu poți, pur și simplu, să tai omul în două, apoi să-l coși la loc, toate acestea sînt, nu la nivel molecular ci, precis, submolecular.

Cînd am ieșit din toaletă soneria de la intrarea în ecluză răsuna de parcă s-ar fi defectat. Am deschis ușa ermetică, blîndată și în fața ei se implectea un colos îmbrăcat în scafandru de culoare roșu-închis. Cu astfel de costume caraghioase se plimbă pe Titan numai turiștii. Li le dă Agenția, pentru a-și putea recunoaște turma de departe. Gesticula pe deasupra capului meu, dar, evident, nu-l puteam auzi, fiindcă îmi vorbea prin difuzorul căștii. I-am recomandat să-și scoată cască, în caz că dorește să mă întrebe ceva, iar omul s-a apucat febril de această treabă, evident neobișnuită pentru el. Se impunea să-i dau o mîna de ajutor.

- Dumneavoastră sinteți Ivan și așa mai departe, bolborosi el cînd, în cele din urmă reuși să-și scoată ditamai căpățîna din cască, mă privi gîfîind și : Nu, nu sinteți dumneavoastră. El unde este ?

I-am arătat cu degetul peste umăr și, în modul cel mai lipsit de educație, se aruncă asupra ușii holului. O clipă după bubuitură l-am văzut cum pică în genunchi în fața fotoliului. Trase de pe Ivan pătura în care acesta era înfășurat și țipă :

- Ea este, ea este !

Și, ca picat în transă, porni să sărute picioarele și genunchii prietenului meu. Adică acelea care-i fuseseră atașate în timpul teletransportului. Ivonne și Ivan au fost atât de surprinși că au rămas pur și simplu întepeniți. Cu multă greutate am reușit să mișc namila aceea de pe picioarele... de pe picioare. L-am împins spre scaunul pe care stătusem eu mai înainte și l-am certat :

- Hei, poartă-te cumsecade ! Unde crezi să te ații ? Și-n timp ce mă luptam cu el să-l fac să se așeze am strigat la franțuoaica incremenită : Dă-i o rochie de-a ta sau un pantalon, să nu mai stea așa !

Ea se repezi în camera de alături să caute haine, iar în timpul acesta namila se jelua tragic :

- Dar aceasta este soția mea !, arătîndu-l pe Ivan care, stimulat de țipete, își aruncă pătura pe el, ascunzînd, în fine, strălucirea acelei priveliști absolut uluitoare pe Titan.

Înteleseam, în cele din urmă și odată cu aceasta mi-a revenit și stăpînirea de sine :

- Sinteți sigur că așa arată soția dumneavoastră ? la priviți mai atent !

- Oh, am să inebunesc !

- Pericolul este general, l-am spus eu compătimitor. Nu vrei să bei ceva ? - Iertați-mă că... Dar puneți-vă în situația mea, se scuză el. Ne-am căsătorit aseară și am plecat imediat spre Rhea, satelitul vecin cu Saturn. Hotărîsem să petrecem acolo Anul Nou și Luna de miere. Și să ni se întâmple una ca asta... tocmai nouă să

ni se întâmple...

Mă umflă din nou risul, dar treaba nu era de ris, era o adevărată tragedie. Abia am putut roști :

Adresa v-au dat-o cei de la stație ?

Unde este soția dumneavoastră acum ?

El gemu de cîteva ori :

- Off, ea nu are jumătatea lui !

- Cee !, urlă Ivan din fotoliu. Dar unde este ?

- Nu știu. Și nici la stație nu se știe. Încă nu li s-a adresat cel de-al treilea păgubaș.

- Dar soția dumneavoastră... nu reuși să formuleze întrebarea pentru că sub pătura întrevedeam feciorelnicele-i farmece, însă el mă înțelege.

- Ea are o jumătate femeiască străină.

- Ei, aveți, totuși o femeie întreagă !, mă încumetai eu să zimbesc.

- Ce femeie, bre, se jelui ei. Jumătatea aia aparține unei babe de o sută de ani !

- Maică, măiculță, zisei eu și iar o tului la toaletă.

Cînd am revenit am fost oprit de strigătul său :

- Nu intrați !

Am intrat fiindcă mă temeam ca nu cumva sălbaticul ăla să-l fi făcut ceva prietenului meu.

- Hei !, țipă el și întinse pătura ca pe un paravan.

Ivan își îmbrăcă jumătatea inferioară în hainele aduse de Ivonne.

- Stai acolo !, îmi ordonă și ea.

- Ee, am zis. Păi de cînd îl este rușine să se îmbrace în fața mea ? În timpul studenției am locuit în aceeași cameră.

- Ei, dumneata, mă amenință proaspăt căsătorita namilă și cu un zel sporit strînge zidul făcut din pătura în jurul meu. Ce te faci că nu înțelegi ? Și, în general, ce faci aici ?

- Ivan, am zis. Să plec ?

Franțuoaica se înapămintă :

- Vai de mine ! Stai, te rog, aici !

Cine știe ce-l mai poate trece ăstuia pri cap !

- Am să chem miliția, l-am speriat eu.

Turistul proaspăt-insurat n-avea de unde să știe că pe Titan nu există miliție și se declară entuziast de acord.

- Chemați-o îndată ! Ea trebuie să fie păzită.

- Cine, măi, omule ! De cine ?

Nu răspunse întrebărilor mele deoarece îi trecu altceva prin cap.

- Haideți cu mine pe Rhea, vă rog ! Ce părere aveți ?

Ivan, cure tocmai își examina picioarele înveșmîntate în caraghioșii pantaloni cadrilați ai nevastă-si se grăbi să și le îndese în fotoliu, sub pătura.

- Vă rog ! Nu-l așa că o să mergeți cu mine ? Oricum, îmi aparțineți, mie îmi aparțineți, chiar dacă numai parțial...

Ivan îl privi halucinat, însă Ivonne se întoarse spre mine cu o caustică stăpînire de sine :

- Oare nu există nici un mijloc să-l alungăm din casa mea pe nebunul ăsta ?

- Da' de ce să flu nebun ? N-am

- Aceasta își este adresată dumitale, oare dreptate...

- Afară !, scriși Ivan din fotoliu. Cară-te ! Afară !

- Aaa, zise tînărul însurățel. Nu mă mlșc de aici ? Sau veniți cu mine, sau...

- Cețătene, l-am zis. Eu vă înțeleg frămîntarea și vă compătinesc, dar asta nu vă dă dreptul de a vă comporta necuviincios. Iar dumneavoastră continuați să-l chinuți pe prietenul meu. Și fără asta se află în pragul sinuciderii.

Namila sări ca leșită din minți de spaimă - se pare că avea o imaginație foarte vie.

- Dar dumneavoastră o veți ucide pe soția mea !

- Vezi Ivonne, am zis. Nu vei atenta doar asupra propriei persoane ci și asupra alteia. Iar asta este de acum crimă și nu sinucidere.

- Și ce să fac ?, se plînsu cu glas subțirel prietenul meu.

- Vom aștepta, am spus eu optimist. Asta este !

Ce altceva aș fi putut să-l răspund ce altceva ne mai rămăsese ?

Ca să-l liniștesc pe tînărul însurățel am chemat-o pe nevastă-mea. Asta îi potoli, numai că pe ea o aruncă într-o continuă alertă.

Tînărul însurățel începu să circule cu cursa regulată a planetozborului între Rhea și Titan, între partea de sus și între partea de jos a nevastă-si, pentru că în hotelurile de pe Titan nu mai erau nici un fel de locuri. Și nu mai spun că ne aducea la cunoștință comunicate din ce în ce mai disperate : tinerii neveste îi apăruseră mustăcioare de babă. Și negi păroși, și încă nu mai știu ce...

În schimb, lui Ivan îi crescuseră sini. Am vrut să-l văd, însă nevastă-mea nu mi-a dat voie. Haide, haide, țipase, n-ai mai văzut sini ?

Iar blestemata de babă nu se arăta defel. Se simțea, pare-se, bine cu jumătatea inferioară, tînără, a prietenului meu. O căutau intens, dar pînă să ajungă să scotocească pe toți cei nouă sateliți ai lui Saturn...

Unde mai pul că, poate, se întorsese pe Pămînt, sau plecase pe vreo altă planetă, alr noi stăm și așteptăm. Nu ne putem vedea nici de slujbă, nici de familie ! Eu îl păzesc pe prietenul meu să nu se sinucidă, nevastă-mea să păzește pe mine să nu mă apropiu de el, Ivonne, la rîndu-i, ne supraveghează pe toți trei. Tremură pentru jumătatea străină, sau pentru jumătatea lui, nu se știe, dar este tot timpul în jurul nostru. Și de cum Ivan se îndreaptă, cu mers cochet și funduleț balansat spre toaletă sau baie, ne certăm, de fiecare dată, dacă trebuie să fie însoțit de un bărbat sau de o femeie, ca nu cumva să o șteargă afară fără scafandru și să se otrăvească...

Uite, asta să vină să vadă robotul ăla, care a devenit doctor în filozofie și să-l întreb eu la ce-o să mai filozofeze pe urmă !

În românește de : Ion Ilie Iosif
Din volumul : Liuben Dilov, „Propusnatii at sans”, Plovdiv, 1986, Izdatelstvo „Hristo G. Danov”, pp 57-68

INVESTIGAȚIE

■ VICTOR MARTIN

Cu toate că voiau să meargă pe străduța prăfuită și pustie din față, Can și Ideea se îndreptară, în următoarele frânturi de secundă, exact în direcție opusă. Nu știu de ce fac asta și ce forță ascunsă le călăuzește pașii. Din când în când se priveau fără a fi atenți pe unde trec. Admirau amindol deodată cite o casă cu ziduri înalte și reci sau se împiedicau în același timp de pietrele pavajului, perfect sincronizate.

Rostogolitoare, Lacrima îi strivi și îl integră. Se știa că într-o zi va cobori de pe munți și va hoinări pe străzile înguste ale Orașului alegându-și ținta. Venea fără veste; nimeni nu putea indica acea clipă, lată, aceea clipă sosise. Urlind, femei, copii, bărbați, se aruncau cu fața spre dalele reci așteptând ca Lacrima să treacă sau ca lichidul ei uleios să le cuprindă gitul și membrele ca în clești. Așteptau cristalele uriașe, să le zdrobească frunțile, să le facă encefalul terci sau să li se infigă între omoplați, luându-i ca pe niște frigărul, aruncându-i în gura hămesită a Lacrimiei.

Sfera uriașă se rostogoli până la ei, nelăsându-le timp să se ferească. Can și Ideea se contopiră cu Lacrima; strigătele de ajutor nu fură auzite și, chiar dacă ar fi putut fi auzite, nimeni nu avea chef să se bage. Dacă un om ar fi făcut-o, se știe că ar fi fost aspru pedepsit, desi nu se poate preciza în ce consta pedeapsa, datorită ambiguității delictului.

Lacrima porni să se rostogolească înapoi, în josul străzii, micșorându-se vizibil, până la urmă nemairămânind nimic din ea.

Ecoul strigătelor celor doi se mai clocei un timp de pereții caselor, apoi sefrinse în sunete disperate, din ce în ce mai slabe.

— Urcăți-vă repede!... Și încetați o dată cu zbieratul! se auzi un glas.

Apropiindu-se de colină, Lacrima se materializă din nimic și începu să crească, vertiginos atingând dimensiunile maxime. Se așeză pe vârful inverzit al ridicării de pământ, incremenind.

— Eu sint, se auzi din nou glasul, din interior.

Can și Ideea pășiră cu prudență pe dalele reci ale încăperii căutând un punct de sprijin.

— E ușor de spus: „eu sint“, rosti Can. Poți fi orice; aștia timp cit ne ții în întuneric, ești ca și inexistent.

În sală se făcu lumină și omul care spusese că este se apropie.

— Așa mai merge, spuse Ideea primină densă, albastră, reflectoare ce vind reflectoarele ce emiteau o lumimpinzeau tot tavanul încăperii semiserice.

— E una dintre invențiile mele; eu sint inventator, spuse omul. Substanța pulverulentă influențează retina și te face să vezi pe întuneric. Vă găsiți în pintecul Lacrimiei. Tot ce vine de la tavan, sint linii de forță magnetică ce mențin această substanță în suspensie în aer.

— Nu e prea complicat? întrebă Ideea.

— Nu, în acest caz, nu.

— Așaaa? se miră Can.

— Da, răspuse inventatorul.

— Și ce dorești de la noi?

— Vreau să vă arăt Lacrima, locuința mea. E ultima minune a tehnicii... Veniți!

Cei doi îl urmară pînă în dreptul unei dale rotunde.

Particulele pulverulente din jur deveniseră roșii începînd să le ciuruiască hainele vechi și ponosite. Praful luminos deveni din nou albastru, iar dala pe care se așezaseră începu să soboare cufundîndu-i într-un bazin cilindric plin cu apă călduță. În contact cu pielea, apa începu să devină tot mai viscoasă.

La început se simțiră bine, stratul acopritor de molecule fiind mai răcoros, apoi se simțiră jenați; undele divers colorate se închegau pe ei, metamorfozîndu-se în haine de toată frumusețea.

Dala se ridică integrîndu-se între celelalte, cu pocnet sec.

— Nu haine v-ați dorit? întrebă inventatorul.

— Sint într-adevăr minunate, spuse Ideea pipăind țesătura fină a rochiei albe.

Privi pantofii, mănușile din dantelă, lungi pînă deasupra coatelor, apoi încercă fără succes să-și scoată pălăria enormă, cu multe pene.

— Nu! strigă inventatorul. În Lacrimă hainele voastre sint epiderma voastră.

Femeia tresări și își trase miinile cu repeziune.

— Totuși, spuse Can, aș vrea să arunc floarea asta agățată de gulerul hainei; nu că m-ar deranja, dar nu-mi place.

— Imposibil. Priviți aceste plante mimetice. În ele vă puteți vedea; a-veți costume complete, nu lipsește nimic. Și... nici nu trebuie să lipsească. Așa, sinteți voi.

Cei doi crezură că se privesc în oglindă. În realitate erau dubluri care executau aceleași mișcări. Can își pipăi dublura, iar dublura îl pipăi pe Can.

— De necrezut, spuse Can și dublura în același timp.

— Nu e deloc de necrezut, spuse inventatorul. Sint simple plante mimetice.

Inventatorul distruse plantele, apoi li chemă pe cei doi. Can și Ideea îl urmară. Peretele alunecase spre dreapta; în fața lor se găsea acum modelul plantei mimetice.

— Poate imita gesturile, zimbetul, plînsul, gîndurile, orice. Atunci cînd funcționează, te poți trezi cu un exemplar aiidoma ție, o umbră materială. Vă place?

— Seamănă mai mult cu o pasăre, spuse Ideea.

— A rămas așa pentru că i s-a terminat energia. Mai are și citeva defecțiuni mărunte pe care urmează să le depisteze. Pînă atunci folosese plan-

ta asta drept model de studiu. În plus, începuse să se metamorfozeze în lipsa modelului. Vă dați că nu-mi convine! Eu vreau să plantez în Oraș numai exemplare cu funcții limitate.

— Pămîntenii știu de invenția asta? întrebă Can.

— Nu, și nici nu le spun, răspuse inventatorul. Nu mi-ar da voie să le fabric; mi-ar confisca tot.

Intimplă aici?! se miră și Ideea.

— Cum pămîntenii nu știu ce se

— Așa cum vă spun, răspuse inventatorul. Totul îmi aparține.

— Înseamnă că Lacrima dumițale circula ilegal. Noi ne aflăm aici din greșeală, spuse Can.

— Nu vă aflați din greșeală. Eu am hotărît să vă întrezesc și v-am integrat, spuse inventatorul.

— Dar e ilegal! strigă Ideea. Pămîntenii ne vor salva.

— Dă-ne drumul, spuse Can.

Inventatorul nu răspuse. Intînsa mina spre planta mimetică și începu să le explice rostul orificiului cu margini dințate și ale diferitelor plăci metalice arătîndu-le drumul parcurs de impulsuri pînă la sistemul electronic de metamorfoză. Explică rostul diferitelor lame spiralate, așezate într-un colț funcțional, și al tuburilor de forme și denumiri curioase, apoi desfăcu două cornete de zinc, antrenate în mișcare de treizeci de roțițe zimțate minuscule. Ideea uită de faptul că se găsește într-o Lacrimă ilegală și începu să pună întrebări privitoare la partea fonică și la angrenajul electronic, în ciuda faptului că nu înțelegea nimic din explicații.

— Împli face cum sună, spuse ea mai mult pentru sine.

Can se apropiase de un tub transparent din mijlocul încăperii pipăindu-l nedumerit, căutînd să-și amintească unde văzuse ceva asemănător. Apăsă pe unul din cele două butoane și auzi un zumzet aproape imperceptibil.

— Dacă vreți, vă pot arăta colecția mea de ingeri, se întoarse inventatorul.

— Ingeri?! se miră Ideea.

— Desigur. În orice Lacrimă se găsesc doi-trei ingeri. Eu am foarte mulți.

Ușile se deschiseră și inventatorul pătrunse înăuntru urmat de cei doi. Liftul cobori oprindu-se de la sine într-o încăpere-muzeu.

Pe soclurile lor, ingerii se găseau în cele mai stranii poziții; cei mai mulți erau cei cu membrele superioare ridicate și aripile strînse de-a lungul coloanei vertebrale, cu virfurile penelor albe ajungînd pînă la nivelul genunchilor, de parcă ar fi vrut să înoate. Stăteau pe degetele mari de la picioare ignorînd gravitația, cu bărbia împinsă înaintea în prelungirea gitului subțire.

— I-am pescuit în rîu, spuse inventatorul.

— Cu toate că e interzis? întrebă Can.

— Cu toate că e interzis, răspuse inventatorul. Am foarte mulți. La toa-

ÎN LACRIMĂ

te nivelele am mil de astfel de camere.

— La un moment dat Lacrima se va umple. Ce vei face? întrebă Ideea.

— Nu se va umple; într-o Lacrimă încap o infinitate de lucruri, iar aceasta construită de mine e una dintre cele mai perfecționate. Pămîntului ar da mult s-o aibă.

Trecură în sala unde se găseau ingerii cu aripi frunte. Încercind să se opună virtutejilor și curenților de apă, să iasă din nou la suprafață, aceștia se alegeau cu una sau cu aminodouă aripile rupte în diverse locuri. Cei mai mulți aveau mușchii crispați de groază, dar se găseau printre ei unii pe fața cărora se vedea întipărit cite un zimbet extatic. Poziția lor era cu totul alta așezați pe spate, cu gîra spinării mult curbată, țineau membrele și aripile ridicate.

Văzură, apoi, ingeri așezați, pur și simplu, în cap, cu aripile și minile chircite ca niște rădăcini.

— Cum i-ai așezat astfel? întrebă ră cei doi.

— Nu i-am așezat eu, răspuse inventatorul. Statulele se înalță singure. Atunci cînd ajung în Lacrimă, ingerii mai supraviețuiesc o perioadă de timp. Toarnă singuri socul, din material plastic secretat chiar de ei, îl așează în poziția în care se găseau coperă cu atlas și abia după aceea se pe fundul riului cînd i-am prins. Ei nu uită niciodată acea poziție.

— Ești sigur că nu iau altă poziție? întrebă Can.

— Absolut sigur. Am controlat de zeci de ori valorile parametrilor, cu toate că nu am nimic împotriva să se așeze cum vor. E ca un cod genetic; fiecare inger își poartă socul, așa cum fiecare om își mină gîndurile, o singură dată.

— Acesta cum a reușit să stea așa? întrebă Ideea indicînd un inger așezat normal, în picioare, cu aripile întinse în vederea zborului și minile formînd un unghi drept pe lângă torace, cu pumnii strînși, de parcă ar fi vrut, în același timp, să alerge. Mușchii picioarelor, relaxați, nu arătau însă nici una din aceste acțiuni și nici pe aceea de a înota. Privea în gol, ca un orb, iar pe față nu se putea citi nici o stare sufletească; avea o mască atît de lipsită de expresie încît, privită alături de celelalte măști, sîrea imediat în ochi.

— Nu știu cum a luat poziția asta, răspuse inventatorul la fel de mirat.

— E un inger perfect, spuse Can.

— Un inger educat, rise Ideea rupîndu-și privirile magnetizate pentru a merge mai departe.

— E un inger inger, ridică inventatorul din umeri.

Trecură în revistă toată panoplia etaj, mereu mai jos.

— Cînd ajungem la ultimul nivel? întrebă Ideea văzînd că inventatorul nu dă nici un semn de a-și întrerupe expunerea întesată cu date tehnice.

Aproximativ cunoscut de Ideea, aceste erau cuvinte complet lipsite de logică pentru Can. Le asculta totuși, cu multă atenție, deoarece i se pă-

reau foarte muzicale și ușor de înșiruit în versuri de o asprime neobișnuită.

— Am trecut de ultimul nivel. Ultimul nivel poate fi oricare din nivele. De fapt, nici nu există ultimul nivel; putem cobori oricît de mult vrem. În curînd ajungem în atelierul meu și apoi, mergem mai departe... Priviți!

Văzură trei rînduri de uși masive deschizîndu-se instantaneu și un val de lumină albastră le incendie retina.

Circuite integrate, arcuri, siguranțe și mormane de bucăți de plastic, provenind de la ingerii defecti sau poate de la cei pe cale de a fi asamblați, zăceau, aruncate peste tot.

Can vru să spună că povestea inventatorului despre prinderea ingerilor e o minciună, dar se mulțumi să privească ciudat îndreptîndu-se către mulțimea de obiecte existente.

— Veniți! Vă voi arăta ultima mea invenție! spuse inventatorul.

Zăriră, pusă la loc de cinste, o grămadă de lemne grosolan șlefuite sau chiar numai în faza de trunchi cioplit.

— Drăcia asta imi amintește de ceva; parcă am mai văzut-o, spuse Can pipăind bucățile de frînghie ce legau pîrmacii așezați cruciș sau suprapuși într-o ordine lipsită de sens. Lemnele aveau grosimi diferite și nu se găseau două care să se potrivească în tot anghinajul; unele prezentau găuri rotunde, iar unele nu aveau nici un orificiu cu toate că se vedea de la distanță necesitatea acestora. Buloanele și șuruburile, fabricate din același material, grosolan strunjite și cu piulițe inșepenite, împânzeau grămada lemnoasă așezată în mijlocul încăperii.

— E o grămadă de lemne pentru foc, rise Ideea.

— Inexat, rosti inventatorul jignit. Este plugul cu brăzdar de lemn.

— Parcă ar fi plug, spuse Can.

— Ha, ha, ha! Plug?! Rise Ideea și lovi unul din lemnele de la bază.

Maldărul se nărui cu zgomot asurzitor.

— Ajutor! strigă inventatorul încercînd să-și tragă piciorul de sub un butuc. Apăsăți pe oricare din butoanele tabloului acela!

Can se repezi la tabloul indicat și văzură cum lemnele se ridică la tavan ca atrase de un magnet. Contactul produse un mic cu tremur.

tre Ideea, inventatorul se apăsă și Schlopătînd și uitîndu-se urît că-țolvi cu degetele o serie de elape și butoane într-o ordine știută numai de el. Parîl coborau așezîndu-se la loc, de parcă i-ar fi pus cineva cu mina.

În scurt timp, grămada de lemne luă forma numită mai înainte plug.

— Grozav! se minună Can.

— Grozav e că am scăpat relativ neschlădit, preciză inventatorul mulțumit de reușita operației.

— Ce faci cu plugul? îndrăzni Ideea.

— Nu știu încă, dar cred că am

— Cum se mișcă?

să-l dăruiască agricultorilor.

— Merge singur.

Angrenajul se roti scoțînd din podea o placă circulară din marmură.

— Ce mai e și asta? întrebă Ideea.

— Face brazde circulare. Marmura e prea tare, dar pe sot face minuni.

Can clipi des, nevenindu-i să creadă că o bucată de lemn poate scoate de la locul ei o placă din marmură, și înghiți cuvintele ce urmau a fi o insultă la adresa inventatorului.

— Mai ai și alte invenții așa interesante? întrebă el.

— Evident, se grăbi inventatorul scoțînd dintr-o cutie o serie de micuri, înșirîndu-le pe jos.

Le arătă noua lui mașină de spălat vase, apoi farfuriile din material plastic, fabricate special pentru mașină. Procesul era foarte simplu: după ce farfuriile erau tăiate în buline, erau împărțite în fișicuri după criteriile coloristice, apoi introduse într-o soluție specială. Topite, fișicurile erau introduse într-o matrice, iar farfuriile rezultate se pulverizau transformîndu-se într-un îngrășămint agricol care umplea săculeții mașinii.

— Cum spală farfuriile dacă din ele nu rămîne nimic? rise Ideea.

— Tocmai în asta constă originalitatea.

— Chiar?!

— Sigur. Omul este un inventator. Aici, pe Imperavia, au fost aduși foarte mulți inventatori. Eu sînt unul dintre ei. Noi vom inventa și alte cuvinte, zeci, sute, pînă cînd nu veți mai avea loc să vă mișcați de veci-meia lor... Uite! Acest praf e merit să scoată din vocabular cuvîntul „tuse”.

Dădu la iveală o cutie, plîmbînd-o pe sub nasul lui Can. Acesta se porni instantaneu să tușească, atît de violent încît ochii i se bulbucară și fața i se congestionă. Ideea îi aplică un ghiont zdrăvan și tusea încetă brusc.

— Ziceai că desînțezează tusea, spuse Can începînd să sughiță.

— Am greșit cutia, se scuza inventatorul încercînd cu alte cutiuțe să-l oprească sughițul lenit.

Reuși doar să-i producă rigiitură prelungi și dizgrațioase, o accelerare a ritmului respirator și citeva acte digestive și cardio-motorii ce se succedau rapid întocmîndu-se într-o ordine greu de precizat.

Cu toate că încerca să tragă Inventatorului o injură zdrăvană, Can nu reuși să scoată decît un sunet nearticulat, un fel de „ă” sau „m”, dar foarte scurt. Flutura minile arătînd tot timpul cu degetul spre orificiul bucal.

— Ce-o mai fi? se miră inventatorul.

— Cred că e complet mut, rise Ideea.

— Îl lecuiesc imediat.

Înșirînd cele mai neobșnulte blesteme

Peste citeva momente, omul vorbea, și injurături, dar rămăsese cu minile inșepenite. Enervat, inventatorul îi închise gura și îi înapoi libertatea de mișcare.

Lui Can atîta îi trebuî. Repezîndu-se la el, îl prinse de git și îl sugrumă pe loc. Ideea nu avu de constatat decît faptul că inventatorul murise.

tea îi înveli ea o mantie groasă.

— „Pe trotuarele zilei va trece doar noaptea / torțe aprinse vor fi numai ochii”, murmură Can citeva versuri dintr-un vechi cîntec Imperavian ștergînd cu palma lacrimile rostogolitoare ale Idei.

II

— Ur, ce chin, spuse Hert, anulînd toate comenzile și trîndindu-se în fo-toliu. eȘtu' poate fi mulțumit? am făcut o'treabă bună.

— Ce, că am mai capturat doi imperavieni? întrebă Lefl.

— Ai dreptate, spuse Hert învîluindu-se în fumul albăstrui al țigării. Nu e nici o scoafă. Dacă nu ar fi casa neplătită de pe Sfena și automobilul cu care se plimbă nevastă-mea pe Pă-mint cu cine știe cine, aș renunța. E o meserie murdară.

— Ne zbatem degeaba, spuse Lefl spălîndu-se pe mâini. Oricît imperavieni am face acurii și roțițe, tot nu aflăm de cine sînt construiți.

— Te pomenesti că și tu ești de acord cu teoria aia absurdă care spune că imperavienii ar fi făcuți, așa, de mama-natură, rise Hert.

— Nu, răspunse Lefl, dar măcar dreptul de a-mi pune întrebări și de a mă mira că îl pot avea și eu, ce dracu!

— ...Și timpul necesar. Eu mai am șase luni și am terminat cu datoriile, pe cînd tu... Ce dracu ți-a venit să-ți cumperi avion în rate?!

— Știu eu? Poate faptul că are toată lumea... Ce-ai fi vrut să-mi cum-păr? Calească?

— Ce-i aia calească? Unde ai găsit cuvîntul? se repezi Hert.

— Glumesc, bineînțeles. Nu l-am întîlnit nicideunde, dar îmi place să inventez cuvinte care sună frumos. Am făcut chiar și o listă. Privește!

— Asal, bigun, har, veghe, umpha-lă..., citi Hert. Ce reprezintă astea?

— Nu reprezintă nimic. Sună bine, iar calculatorul nu le respinge. Îmi recomandă chiar să continui astfel și să caut să inventez mici mașinării la care să se potrivească, explică el.

Hert se ridică și se îndreptă cu pași elastici spre ușă. La jumătatea drumului se întoarse către tabourile de comandă.

— Trăznăi, rise el gîturat. Hai mai bine să controlăm patrulele! Cine știe pe unde dorm leneșii ăla...

Lefl îl urmă încercînd să-i explice că tot ce-l spusese nu era de loc o trăznăie și că mașinările inventate de el sînt foarte interesante, chiar dacă puțin ciudate. Hert nu-l luă în seamă. Îi cunoștea extravagantele; uneori, cînd era bine dispus, îl amuzau, dar acum îl scoteau din sîrile. Ieși urmărînd ultima schemă a culoarelor și încăperilor bazei, nicideată de două ori la țel.

— Ce facem? întrebă ea întorcîndu-se speriată.

Omul ridică din umeri arătînd spre gură.

Ideea îi chinul cu tot felul de substanțe, dar nu reuși să-i redea graul. Căută în ladă alte prafuri, dar fără nici un folos. Scoase în lumină un teano de hîrtii cu semne necunoscute, un clește, citeva unelte, obiecte de

îmbrăcăminte, pietre, apoi le aruncă la loc.

— E cazul să fugim, spuse Can. Poate mai sînt și alții pe aici; s-ar putea să se răzbune...

Ideea îi privi speriată:

— Cum?!... Vorbești?!

— Nu aud ce zici. Vorbesc, dar nu aud, se lamentă Can.

Furia pe cap o șapcă veche, fără cozoroc, găurită și cu căptușeala scoasă.

— Cred că șapca e de vină, spuse Can.

— Ridic-o! porunci Ideea.

Omul ghici fraza și făcu întocmai, apoi arătă din nou spre gură.

— Acum auzi? îl întrebă.

Ei făcu semn că da.

— Pune șapca!

— Acum pot să vorbesc, dar cred că mi-a dispărut din nou auzul. Nu mai aud decît propriile-mi cuvînte... E mai bine să plecăm.

— Luăm liftul și, urcăm, spuse Ideea smulgîndu-i șapca.

I-o așeză apoi la loc și se îndreptă spre lift.

— Ce facem, urcăm sau coborim?

— Cum? întrebă Can luînd apoi șapca.

— Am întrebat dacă urcăm sau coborim.

— Ar fi bine să urcăm, spuse Can.

Ideea apăsă pe butonul de sus și intră urmată de Can. Ușile de plastic se închiseră și liftul prinse să urce. După citeva zeci de nivele Can începu să numere.

— E foarte mare Lacrima asta, spuse. Am numărat mai bine de cinci sute de nivele și cutia asta nu dă semne să ajungă undeva. Ce facem?

Ideea apăsă de citeva zeci de ori ep cele două butoane, dar fără nici un rezultat.

— Ce facem? insistă Can.

— Nu știu, răspunse femeia văzînd că bărbatul ridicase șapca în semn că așteaptă un răspuns. Cred că e stricat.

— Stricat era dacă nu mergea, dar el merge înainte, spuse Can manevrînd șapca.

— Nu ne rămîne decît să așteptăm. Ceva trebuie să se întîmple, spuse Ideea privîndu-l lung și întrebător.

Can nu auzi; cu ochii la etajele care dispăreau sub el, uitase să-și ridice șapca. Obosită, Ideea se așeză pe podeaua lucioasă a liftului privind ciudățeniile care apăreau la fiecare nivel pentru a dispărea după citeva secunde. Filmul acesta monoton reuși într-un firziu s-o adoarmă. Can vru s-o trezească pentru a-i arăta un om care meșteșea ceva; apoi se răzgîndi. Etajul se dusesse în sus după celelalte.

Elastică, Lacrima prinse să crească urcînd străduța îngusă și murdară pavată cu pietre rotunde și alunecoase. Ajunsă la dimensiunile maxime, îi depuse exact în locul în care îl ajunsese din urmă.

Cîțiva bătrîni și o femeie îl priveau ca pe o apariție de pe altă lume.

— Ce-o fi cu hainele astea pe noi? întrebă Can.

— Nu știu, răspunse Ideea. Ce cauți aici? Credem că sînt la mine în pat și vîsez că mă plimb cu tine printr-o Lacrimă.

— Și eu am visat același lucru, spuse Can.

O femeie începuse să ridă arătîndu-i cu degetul:

— Ia uitați-vă la Can și Ideea. Parcă ar veni de la bal. De unde ați furat hainele astea, nepricopsiților?!

— Le avem din Lacrimă, spuse Can.

— Nu a trecut nici o Lacrimă azi pe aici. De la dispariția Soarelui 3 nu a mai trecut nici o Lacrimă.

Femeia încetase să ridă și o prinse pe Ideea de borul pălăriei încercînd să i-o smulgă.

— Au!... Ajutor!... Mă doare, spuse Ideea plesnînd-o pe femeie.

Jignită, aceasta vru să o prindă din nou de pălărie, dar interveni Can:

— Las-o în pace, că-ți rup falcile! șuferă el printre dinți.

— Are pălăria lipită de cap, spuse un om apărut la fereastra unei case.

Can nădușise tot. Încercă să desfacă nasturii hainei, dar aceștia păreau crescuți din carne, ca niște negi mari cusuți cu ață. Pantaloni strimți, lipiți de coapse, ca și haina lungă, strînsă pe corp și partea vizibilă a cămășii albe, erau muiate în transpirație.

Simțea razele Soarelui 29, arzătoare, de parcă nu ar fi avut nimic pe el. Ideea trägea cu prudență de mînuși cu gîndul să le scoată, dar știa că încercarea îi e zadarnică.

— Cînd vă va vedea cu hainele astea, doamna contesă are să se infurie, spuse o femeie.

Can nu răspunse. Privea cu nedumerire dantele și faidurile rochiei albe a Ideii și tot efortul acestora de a-și scoate pantofii scumpi cu multe barete și catarame strălucitoare.

„Cînd ne va vedea îmbrăcați ca niște nobili, stăpîna ne va da afară, gîndi Can. Asta dacă avem noroc s-o prindem bine dispusă. Cum bine dispusă e foarte rar, ne va da pedeapsa maximă... Poate că nici nu sîntem pe Imperavia; poate sîntem tot în Lacrimă. Inventatorul, sau ce-o fi fost, ne-a spus clar: „În Lacrimă hainele voastre sînt epiderma voastră”.

Rise amar și porni în sus pe alea fără să scoată o vorbă; Ideea îl urmă. Curioși să vadă unde se duc, cîțiva bărbai, femei și copii îl urmară, apoi se opriră brusc. Aici și Ideea intraseră în zona în care locuiau pămîntenii, zonă care ultimilor imperavieni le era interzisă. Se apropiară de o clădire sferică și se așezară în fața unei camere de televiziune.

— Îți dai seama ce am făcut? întrebă Ideea speriată.

— Desigur, răspunse Can, uitîndu-se stîmjenit într-o artă. Nu aveam de ales. Dacă ne-ar fi dezasamblat contesa, am fi rămas tot restul timpului o grămadă de piese de schimb pentru suita ei.

— Chiar; dacă ar fi vrut, ne-ar fi prins acolo, în Lacrimă, spuse Ideea.

Scara rulantă pe care le-o indică o voce plată, probabil a unui robot, se puse în mișcare ducîndu-i spre una din intrări.

Can privea răsăritul Soarelui 35 fără a mai răspunde la potopul de vorbe ce se scurgeau din gura Ideii.

Aceasta se agățase cu disperare de umărul lui căutîndu-l privirea, dar fără succes; ușa se închise, iar noap-

alte câteva gânduri despre LITERATURA SF..

CONSTANTINA PALIGORA

● S.F.-ul a abordat și abordează știința, aceasta din urmă fiind o caracteristică a civilizației moderne. Dar literatura de care ne ocupăm tratează mai ales problemele civilizației moderne, impactul dintre cele mai noi cuceriri tehnico-științifice și psihologice. Oricum, nu trebuie uitat că aventura cunoașterii a fost și va rămâne coordonată fundamentală a spiritului uman. Aparent, cu cât individul cucerește mai multe cunoștințe, cu atât spațiul acordat „vizuii” se restrânge. Dar întotdeauna rămâne și o Terra incognita, tărâm al ipotezelor și al incertitudinilor, în care scriitorii SF pot edifica mirifice universuri artistice.

● Numai din SF nu poate ieși un SF de bună calitate, vorba unui „tînăr clasic”. Apare evidentă necesitatea unor lecturi bogate, din cele mai diverse domenii (pe lângă știință, și literatură generală, filosofie, sociologie, istorie etc. etc.), ce ajută la lărgirea orizontului intelectual și oferă teme și direcții noi, pe care scriitorul de SF le preia în mod creator, transpunându-le după rigorile genului. Numai astfel se poate ieși din falsa capcană conform căreia literatura SF își epuizează destul de repede subiectele, intrînd în „criză de inspirație”.

● Valoarea peremptorie a scrierilor SF rezidă în mesajul lor, în ideile pe care le vehiculează. Faptul că avem de-a face cu o literatură profund angajată nu mai constituie de mult o afirmație gratuită. Atîta vreme cît SF-ul reprezintă un mijloc de sondare a propriului eu și de proiectare a spațiului interior asupra întregii lumi înconjurătoare, în vederea împlinirii Om-Univers, atîta vreme cît acesta se caracterizează printr-o tematică majoră, avînd în centrul ei omul, cu aspirațiile și performanțele sale, în lupta sa perpetuă de a făuri o lume mai bună, mai dreaptă mai fericită și de a înlătura orice obstacole care ar aduce prejudicii societății și chiar întregii noastre specii, putem vorbi fără șovăire despre umanismul fără precedent al literaturii în cauză, un umanism fără frontiere, ridicat la rang cosmic. Pe drept cuvînt Arkadi și Boris Strugațki afirmă: „SF-ul oumulează avantajele microscopului cu cele ale «macroscop»-ului: poate să combine o vedere a particularului cu vederea de ansamblu, poate să prezinte într-un fel spectaculos interacțiunea dintre știință și societate, poate să deschidă cititorului viziuni îndepărtate, ca și cele mai largi perspective. El este capabil să pregătească omenii de azi pentru lumea de mâine și să-i ajute să participe conștient la edificarea viitorului”. Și: „SF-ul este totuna cu literatura realistă, numai că el tipizează nu realitățile concrete, ci tendințele curente”. Extrapolînd, nu pare hazardat să considerăm că SF-ul ar putea reprezenta o fază tranzitorie spre un nou realism, deoarece, pornind e la informațiile prezentului imediat, își propune modele de viitor. Deci, implicit, SF-ul are șansa de a deveni o literatură a viitorului, întrucît, dezvoltînd problemele esențiale ale umanității, ale viitorului, el devansează literatura „generală”. Iar viitorul SF-ului constă în asumarea destinului Literaturii, pe care trebuie s-o influențeze la capitolul temelor fundamentale și în evoluția căreia trebuie să se însereze.

● Cum poate ajunge un tînăr — scriitor de SF ? În principiu, simplu — scriînd. Mai contează însă ce

și cum anume scria. Mai există apoi o suită de alte etape ce jalonează drumul spre afirmare. De pildă, cenaclul. Despre rolul cenaclului în formarea creatorilor de literatură (și generală, și SF) nu e necesar să insist aici, întrucît e o problemă cunoscută și recunoscută de cei interesați. Rarissime sînt cazurile cînd cenaclurile primesc în rîndurile lor personalități gata formate, maturizate din punct de vedere artistic, și chiar și atunci acestea mai resimt unele influențe ale colectivului, mai au cite ceva de învățat. Pe urmă, s-ar mai pune problema autoexigenței. Cel care ignoră rolul criticii în progresul actului artistic, considerîndu-și textele „geniale” și respingînd în corpore observațiile colegilor de cenaclu, tratîndu-le nu o dată pe post de invidie ori atacuri la persoană, ar trebui sfătuit pînă tește să-și aleagă un hobby mai inofensiv, căci, nu-i așa ?, lumea nu începe și nu se termină cu SF-ul, și există o sumedenie de alte modalități de a-ți petrece timpul liber util și plăcut. Cel care însă reușește să treacă, cu fruntea sus, și de faza aceasta, trăgînd învățăminte din criticile aduse și perfecționîndu-și scrierile în consecință, poate considera că se află pe calea cea bună. Încep apoi confruntările directe: participarea la concursurile organizate de cenacluri cu tradiție în această direcție — „H. Coandă”, „Helion”, „Clepsidra” etc. —, culminînd cu concursul anual, organizat de revista „Știință și Tehnică”, desfășurat în cadrul Confederației Naționale a cenaclurilor de anticipație. Urmează apoi, în cazul unor rezultate pozitive, apariția în „Almanahul Anticipația”, precum și în diverse reviste și fanzine, culmea succesului la acest nivel reprezentînd-o apariția unui text într-o antologie. De aici încolo începe adevărata decantare a valorilor. Unii se mulțumesc să rămînă în această poziție, alții tind către piscuri și mai înalte. Există, în general, trei mari tipuri de autori de literatură SF: autori care scriu texte pentru fanzine și felurite reviste; autori care scriu texte pentru „Almanahul Anticipația”; autori care scriu texte pentru antologii SF. Etapa superioară, Everestul către care se îndreaptă visele tuturor celor enumerați mai înainte, constituie încununarea tuturor strădaniilor — volumul individual. În principiu, aici ajung scriitorii (spun în principiu, deoarece există, cîteodată, și excepții — întîmîm astfel autori de texte ce au reușit să-și publice o carte, precum și scriitori care încă nu au volum; dar timpul știe să cearnă valorile și, așa cum spunea unul din tinerii scriitori din fandom, „eternă și adiaforă, istoria ne va da sau ne va lua dreptatea), adică acei creatori care, nelăsîndu-se îmbătați de glorie momentană, au continuat cu acribie să-și perfecționeze universul artistic, să-și cultive originalitatea, să caute noi valențe stilistice, să descopere noi orizonturi conceptuale pentru literatura SF. Scriitor devine cel care, renunțînd la amăgirile comercialului factice, își însușește responsabilitatea actului artistic și dobîndește viziunea globală, efectul de perspectivă, elaborîndu-și fiecare carte cu gîndul la cea ce-i va urma. E un drum greu, presărat cu numeroase sacrificii, dar numai astfel poți accede la bucuria supremă a datoriei împlinite. Ad astra per aspera !

LUMI PIERDUTE...

Lumi pierdute

„Participantii unei expediții reveniți acasă la începutul lui septembrie — au observat în timpul explorărilor, specii animale și vegetale leșite din comun, unele chiar preistorice (1).

Țipetele, risetele istorice, crizele de plîns spasmodic, aceasta a fost maniera în care au reacționat, potrivit temperamentului Hecărăuia, membrii ultimei (deocamdată) expediții, întilnind lucruri și viețuitoare complet necunoscute, în anumite zone ale podiului.

Printre altele, observă scorpionii păroși, colorați într-o tentă roz, pești și lilieci străni, păianjeni uriași, copaci și plante nemăvăzute pînă acum. De asemeni, s-a constatat ulterior, că într-adevăr, 200 din cele 300 de exemplare leșite din comun, și aduse de el acasă, reprezentau specii care însemnau tot atitea premii științifice. Unele animale nu fuseră văzute de naturaliști decît pe alte continente — Asia și Africa. Au prins și un șobolan, dintr-un soi semnalat ultima oară cu peste 60 de ani în urmă. Saurieni uriași însă...”

Membrii unei expediții științifice vi-sează? Scene din J. Verne — „O călătorie spre centrul pămîntului, — E. R. Burroughs — „Tărîmul uitat de timp”, V. A. Obruchev „Plutonia”?

Nu! Mai degrabă din A.C. Doyle „Lumea pierdută” — și ea făcînd parte din bibliografia minimală obligatorie privind... lumile pierdute

Să ne explicăm.

Avem de a face, ca și în ultima lucrare citată, cu o expediție din America de Sud. Mai exact, teritoriul se numește *La Grand Sabana*, vegheat de culmile muntelui *Roraima* (2800 m.) și se găsește la frontiera Venezuelei cu Brazilia și Guyana. Expediția, care a folosit cu precădere elicopterele pentru a pătrunde în teritoriul inaccesibil altminteri, s-a încheiat în septembrie 1989. La Caracas s-au dat recent publicității relatările lui Charles B. Carias, conducătorul grupului din care am citat mai sus.

Iată deci că nu în *Matto Grosso*¹⁾ trebuie căutat platoul descoperit de personajele scriitorului englez — prof. G. E. Challenger și cei trei tovarăși ai săi. Rezultatele recentei expediții venezueliene, în *La Gran Sabana* și pe muntele *Roarima*, par a justifica încă o dată atît pe cei²⁾ care vedeau aici

decorul imaginat de A.C. Doyle cit și strădanile celor care de-a lungul timpului au explorat zona.

Relatări despre acest teritoriu există încă din timpul marilor descoperiri britanice, Sir Walter Raleigh, a descris încă în sec XVI într-o carte, muntele *Roraima*, care în graiul băștinașilor înseamnă „muntele de plumb”. Geograful Robert Schombrock a început cercetarea zonei în 1830. Urma să fundamenteze prin măsurători pretențiile teritoriale britanice. Hărțile lui Schombrock, au constituit suportul unui conflict teritorial, — pînă de curînd între Venezuela și fosta colonie britanică Guyana.

În 1884, *Roraima* este escaladat pentru prima oară și prilejulește rapoarte despre observații neobișnuite. Între 1982 și 1985, au avut loc o serie de expediții științifice importante. Sute de experți din 25 de institute de cercetare au întocmit un inventar cu cele 25 000 de exemplare colecționate din floră și faună.

Această aglomerare a unor forme de viață neobișnuite, — unele reprezentînd specii crezute dispărute din vremuri străvechi — este explicată de savanți prin izolarea teritoriului pe o durată imemorială Teoria științifică susține existența, acum 250 milioane de ani — în timpul dinozaurilor — a continentului *Gondwana*, alcătuit din platourile continentale ale Africii și Americii de Sud precum și din părți ale Asiei de S-E și Oceaniei. Prin deriva Americii de Sud și a altor regiuni, acest continent primar s-a dezmembrat.

Totuși, anumite teritorii din podișul aflat în sudul Venezuelei, au continuat să existe ca „insule”, înfruntînd procesele geologice ce au durat milioane de ani. Părerea cercetătorilor este că aceste „rezervații naturale” au permis o evoluție particulară a speciilor. Astfel au reușit aceste viețuitoare să-și mențină specificul de-a lungul timpului.

Lumi pierdute? Lumi regăsite, poate...

¹⁾Întilnirea lui A.C. Doyle cu col. P.H. Fawcett, cunoscutul explorator al podișului — cf. Ion Hobana „Science Fiction, autori, cărți, idei” vol I, Ed. Eminescu 1983, pag. 78.

²⁾P. Zahl „To the Lost World”, M. Swan „The Marches of El Dorado”, Ibidem. —

Planeta roșie își dezvăluie tainele?

Un meteorit căzut pe Pămînt acum cîteva mii de ani, în Antarctica are în conținutul său după cîte se pare, materie organică de pe vecinul Marte și a relansat prompt discuția despre o posibilă viață pe Planeta roșie.

Savanții britanici de la Open University din Milton Keynes au găsit recent combinații ale carbonului și azotului în fragmentele unui meteorit, extrase de americani în 1979 din ghețurile veșnice, meteorit despre care se susține că provine de la „vecinul” nostru Marte. În magazinul științific „Nature”, se relatează că, din cercetările lor pe acest corp extraterestru au rezultat probabil „primele onstatări despre existența unor compuși organici pe Marte”.

Acest rezultat vine, ce-l drept, în contradicție cu cele ale ambelor sonde americane *Viking 1* și *Viking 2*. Aparatura acestora nu a reușit — în direct, să găsească nici o urmă de materie organică în straturile de piatră de la suprafața Planetei roșii. În ambele locuri unde roboții au amartizat, brațele automate n-au dat de materialul care să ateste existența vieții, în sensul terestru al noțiunii.

Prudenți, membrii echipei britanice nu fac speculații asupra originii materiei organice găsite — dacă ea provine de la făpturi vii sau a apărut poate din procese naturale de descompunere. De asemeni, nu au relevat care anume au fost combinațiile găsite și susțin necesitatea în continuare a unor cercetări amănunțite, inevitabile pentru clarificarea provenienței acestora. Dar existența materiei organice încă nu înseamnă că pe Marte a fost sau este viață. Într-adevăr, viața nu poate exista fără compuși organici; concluzia inversă — compușii organici nu pot exista fără viață, nu este admisibilă.

Descoperirea vieții pe Marte, ar fi desigur una din cele mai importante ale secolului XX.

Pînă cînd omul va îndrăzni călătoria ce durează doi, trei ani, spre vecinul nostru Marte — probabil în mileniul următor — mai sînt planificate de către U.R.S.S. în anul '90, două misiuni duble fără echipaj uman.

■ GUSTAV WAHL

EXISTĂ...?

La 6 aprilie a.c. ziarul „Gudok” (Sirena — n.t.) a acordat o pagină întreagă fenomenului OZN. „Gudok” este unul dintre cele mai mari ziare din presa sovietică, în paginile cărui apar, cu deosebire, materiale consacrate evenimentelor ieșite din comun. Inserăm mai jos textul prescurtat al unuia dintre aceste materiale.

Încă din anul 1952 în S.U.A. a fost înființat Sistemul de culegere de informații referitoare la OZN, iar principalele baze ale forțelor aeriene ale S.U.A. au primit ordinul de capturare a OZN-urilor. Această informație a devenit cunoscută abia după ieșirea ei de sub secret la 20 aprilie 1977, conform memorandumului Interpol.

Sistemul nord-american de apărare antiaeriană, dotat cu senzori în infraroșu, sisteme de sateliți de cercetare, rețea globală de comunicații a înregistrat zilnic între 5 și 900 OZN-uri. În pofida ordinelor de capturare a OZN-urilor forțele armate americane nu au fost capabile să împiedice zborurile de recunoaștere ale navelor extraterestre pe deasupra centurii de nord a bazelor strategice de rachete intercontinentale, a punctelor de dirijare a acestora și a depozitelor de armament atomic.

Timp de trei luni, în cursul anului 1976 OZN-urile au efectuat zboruri și au „staționat” pe cer deasupra pozițiilor de start ale rachetelor, punctelor de comunicație și dirijare și a depozitelor de armament atomic ofensiv. În perioada respectivă activitatea militară obișnuită a obiectivelor militare mai sus amintite a fost pe de-a-niregul paralizată. Ceva mai mult succes au avut acțiunile subunităților mobile de „barete albastre”, intensiv antrenate, înființate special pentru capturarea, cercetarea preliminară și evacuarea OZN-urilor aterizate sau avariate.

Una dintre primele avarii ale unui OZN s-a petrecut pe data de 2-07-1947 în raza orașului Raswell (statul New Mexico). În anul 1948 din zona Laredo (statul Texas) a fost evacuat încă un OZN avariat, avind formă discoidală și un diametru de 30 m. La bordul său a fost găsit corpul pilotului, măsurind 1,3 m înălțime.

În anul 1952 un aparat similar a executat o aterizare forțată pe teritoriul bazei aeriene Edwards (statul California). Pe perimetrul ei sînt dispuse luminatoarele Inne-fornia). Nava are forma discoidală și un diametru de grite din cauza temperaturilor înalte. Aparatul a fost evacuat la baza Right Paterson. În anul 1953, luna mai a fost adus, din zona Kingman (statul Arizona) la baza aeriană Right Paterson, un OZN avariat. Aparatul are formă discoidală cu suprafața proeminentă și o înălțime de cca 7 m. În partea inferioară este situată o ușă ovală cu dimensiunile de 1/0,75 m. Nu au fost descoperite dispozitive de aterizare. A fost găsit corpul pilotului, avind înălțimea de 1,2 m, îmbrăcat într-un combinezon argintiu.

În anul 1962, în zona bazei aeriene Holoman (statul New Mexico), un OZN cu diametrul de 22 m și înălțimea de 7 m a executat o aterizare forțată. Conform datelor serviciului de control al radiolocației aterizarea a fost executată cu o viteză de 90 mile/h. La bord au fost găsite corpurile a doi piloți în combinazoane argintii măsurind 1,1 m înălțime.

În noaptea de 10-XII-1964 la orele două s-a declanșat o operațiune de cercetare preliminară a unui OZN descoperit în zona teritorială a Fort Riley (statul Kansas), fără piloți la bord.

În anul 1966, în zona deșertică a statului Arizona, o subunitate militară aflată la instrucție a observat un grup de piloți în jurul unui OZN aterizat. În scurta înclătăre cu piloții OZN-ului unul dintre aceștia a fost prins și a murit în urma unei injecții care i-a fost administrată.

În anul 1968, timp de trei zile, un OZN de mari dimensiuni a rămas suspendat pe cer deasupra bazei aeriene Nellis (statul Nevada). De pe nava bază a fost lansate în trei rânduri aparate de zbor de dimensiuni mai mici, unul dintre ele aterizind pe teritoriul bazei

aeriene. Subunitatea serviciului de securitate a putut observa pilotul — scund, indelat, cu umeri largi. Presupunind intențiile soldaților care se apropiau, pilotul OZN-ului a îndreptat spre ei un fel de aparat emițător de raze și comandantul a căzut paralizat.

Conform mărturiilor unui fost ofițer al serviciului de informații în baza de la Right Paterson se găsesc, în stare de congelare, corpurile a peste treizeci de piloți de OZN. După mărturiile sale între anii 1966—1968, în statele Ohio, Indiana, Kentucki cinci OZN-uri au suferit accidente. Navele distruse sau capturate ale extraterestrilor se păstrează în bazele de la Right Paterson, Langli, Mac Deal. Conform mărturiilor unei foste funcționare a bazei forțelor aeriene americane de la Right Paterson, în catalogul serviciului de înregistrare a materialelor privind OZN-urile se numără peste 1 000 expozate (aparate OZN, părți interioare ș.a.).

După descrierile martorilor oculari piloții OZN-urilor de formă discoidală arată astfel: înălțimea în jur de 1,2 m, cap și trunchi disproporționate, dispuse în lățime, ochi ușor îngustați, orbite mari și adînci. În loc de nas prezintă o mică ridicătură cu una sau două deschizături, în loc de gură o mică deschizătură, care, se pare, nu servește pentru hrănire sau comunicare. Nu există informații privind dantura. În loc de urechi au niște mici adîncituri. Capul, sau este lipsit de păr sau prezintă un ușor puf. Nu există date despre creier. Miștile le au lungi și subțiri, iar în poziție de relaxare le ajung pînă la genunchi. Palmele au patru degete unite între ele printr-o piețică. Nu au organe de reproducere sexuală. Dispon de ceva asemănător singelui. Culoarea pieții este gri. Gîtul este subțire și, de cele mai multe ori nu se vede de sub îmbrăcămintă. Au o greutate de cca. 18 kg.

Este evident însă că piloții din formația de „bază” nu au căzut încă în miștile prea „primitorilor” soldați americani. Despre aceasta ne vorbește următoarea informație primită de către Ministerul Apărării spanole: pe data de 22 iunie 1976, în jurul orei 21.30 sute de martori oculari au putut urmări un OZN de formă sferică, de culoare albastru strălucitor, cu diametrul de aproximativ 30 m, apărut deasupra Insulelor Canare. În cîteva locuri sfera era luminată cu o lumină galbenă. În partea inferioară pe o distanță de 1/3 din diametru ieșeau din platforma orizontală trei console de culoarea aluminiului. În partea din stînga și din dreapta a consolei aflate în mijloc ședeau, față în față doi oameni avind o înălțime de aproximativ 2,5—3 m. Ceea ce frapa era faptul că trupurile lor erau relativ plate și, aparent, fără coșul pieptului. Aveau mîini lungi, picioare scurte, îmbrăcați în haine de culoare roșie — ațit de intens strălucitoare încît provoca dureri de ochi martorilor. Din cauza căștilor nu le-au putut fi distinse trăsăturile feței. Lîngă ființa așezată în partea stîngă a consolei se ridica vertical un fel de tub din sticlă plin cu fum cenușiu. Mai apoi OZN-ul s-a îndepărtat în direcția Santa-Cruz (insula Nenerife).

Eloventă este și întîmplarea petrecută în Anglia la data de 20-XI-1980, în raza orașului Totmaden (West Yorkshire). Ofițerul de poliție Allen Dodfrey a fost luat la bordul unui OZN și supus unei examinări medicale, executată de niște mici ființe cu capetele în formă de pară, avind înălțimea unui copil în vîrstă de cinci ani. Lîngă ele se găsea o ființă înaltă cu aspect umanoid, care dirija, fără îndoielă, examinarea. Ființa avea și un nume: Iosef.

...După părerea președintelui ICONFON a sosit timpul ca O.N.U. să ia cele mai hotărîte măsuri în vederea instituirii unui control internațional asupra fenomenului OZN.

În românește de :
ION ILIE IOSIF

Din revista „Anteni” 1-XI-1989, Sofia, R.P.B.

B
galaxiile

Dimensionale

ILAL

RADU MARIAN BDSF
MIRESCU BDSF

dodo niță
gustav wahl

CĂLĂTORII TEMPORALE ÎN UNIVERSUL BIDIMENSIONAL

De la H. G. Welles (*Mașina timpului*) și pînă la Isaac Asimov (*Sfîrșitul eternității*), o întreagă pleiadă de scriitori SF au exploatat, fiecare în felul său, tema călătoriilor temporale. În ceea ce privește filmografia genului, să nu amintim decît de *Tunelul timpului*, serial care, în anii '70, ne-a fermecat după-amiezele de duminică.

Era inevitabil deci ca și desenatorii BDSF *) să fie captivați de subiect. O serie celebră rămîne, fără îndoială, *Les Naufragés du temps*, scenariu Jean-Claude Forest, desene Paul Gillon 1974—1977), o excelentă saga galactică înfățișînd aventurile unui erou care, împotriva voinței sale, este nevoit să infrunte fără răgaz fantasmalele unui spirit bolnav. Cei care citeam VAILLANT-ul în anii '60—'70, ne amintim cu plăcere de Tangha și Maud, Tsin/Lu și Rodion, celebrii *Les Pionniers de l'Espérance* scenariu Roger Lecureux, desene Raymond Poivet). Un album remarcabil, o parodie subtilă a canoanelor genului, dar și a societății contemporane este *4 pas dans l'avenir* scenariu Fred, desene Alexis). Și să nu uităm pe desenatorii noștri: tandemul Lucia Olteanu / Livia Rusz îi trimite pe eroii săi, Mac și Cocoffi, pe rînd, în epoca dinozaurilor, a faraonilor și chiar în anul 5102 în (cartea BD *Hai în Lună*, 1978); iar Valentin Iordache ne înfățișează în memorabilul său BD *Obsedantă ziua cînd, fiind în misiune, am tras un chef grozav cu Zamolxe și-apoi m-a hăituit cu lupii mezaventurile unui călător temporal într-o epocă preistorică.*

Dar ce îi îndeamnă pe acești temerari voiajori, în ce scop efectuează ei asemenea expediții periculoase, riscînd să nu se mai întoarcă în vremea lor, poate, niciodată?

Pionierii Speranței, aparținînd serviciului special R.I.T.E. (Recherche et Investigations dans le Temps et l'Espace) înființat în anul 5000, îndeplinesc misiuni de elucidare a unor pete albe din arhivele privind istoria universului și a umanității; la fel și personajul lui Valentin Iordache, chiar dacă expediția

sa are un final neprevăzut. Cercetătorii din 2745 (din cartea BD sovietică *Pașișenie Cearodia — „Răpirea vrăjitorului”*, scenariu Kir Bulciiov, desen A. V. Vasiliev), cu ajutorul unei tinere fete a anului 1980, Anna, vor să recureze din trecut pe genialul „vrăjitor” *Roman Boiarin*, un om a cărui inteligență depășește cu mult vremea în care trăiește — secolul 13. Profesorul *Stanislas* și asistentul său, *Timoleon*, pleacă în viitor pentru a aduce și comercializa în timpul lor — secolul 19 — obiecte neobișnuite („Time is money” este subtitulul albumului *4 pas dans l'avenir*), iar călătorii temporali ai lui Forest/Gillon (Christopher Cavallieri) și Vernes/Vance (Bob Morane) sînt antrenați în crincene și interminabile confruntări cu malefici ca *Tapirul* sau *Umbra Galbenă*.

Uneori se mai întîmplă cîte o eroare tehnică și sînt aduse în prezentul acțiunii ființe din alte epoci: astfel, în BD-ul *Profesor Stokrotek*, de Janusz Christa (Polonia), *Kajko* și *Kokosz*, doi slavi de la începutul primului mileniu (e.n.) „dezorganizează” activitatea unui studio de film în care fuseseră proiectați din greșeală.

Interesantă se dovedește a fi și recuzita tehnică folosită de exploratorii noștri, variind de la invenția profesorului *Stanislas* — o mașinărie uriașă, ocupînd un întreg subsol și a cărei parte mobilă este doar un simplu fotoliu, la modulul sferic imaginat de profesorul *Zborintimp* pentru *Mac* și *Cocoffi* și la elegantele nave spațio-temporale (dirijate, bineînțeles, de super ordinate) care brăzdează în toate direcțiile cele patru dimensiuni ale universului (!).

Deși, în general, nu abordează paradoxurile temporale — clou-ul călătoriilor în timp — benzile desenate de acest gen (realiste sau umoristice) și-au cîștigat o poziție însemnată între literatură și cinema-ul călătoriilor temporale.

ENKI BILAL — NEMURITORUL

Enki Bilal a primit, la ultimul festival internațional BD, marele premiu al orașului Angoulême (Franța). Desenatorul a declarat cu acest prilej: „Mi se pare ciudată atribuirea acestei recompense mie, înainte de a o căpăta pe Hugo

Pratt”, adăugînd: „Mi se pare tot atît de ciudat că alții n-au avut-o înaintea mea!”

România Literară 26 martie 1987

În 1975, desenatorii francezi Druillet, Moebius și scenaristul Dionnet puneau bazele grupului editorial LES HUMANOIDES ASSOCIÉS, care va edita revista METAL HURLANT, cu un sumar (la început) exclusiv BDSF. În paginile ei întîlnim semnăturile lui Lob, Petillon, Caza, Masse, Gillon, Forest, Bilal...

Enki Bilal (n. 1951) — la Belgrad își face apariția pentru prima oară

pe scena benzii desenate în 1971, cînd cîștigă premiul întîi al unui concurs organizat de revista PILOTE și un „drugstore” parizian. Este remarcat de René Goscinny, care îi publică în PILOTE un BD de 8 planșe, *Le bol maudit* (Vasul blestemat — 1972), debut inspirat de marii maștri ai fantasticului, Lovecraft și Poe. Ceva mai tîrziu îl va întîlni pe scriitorul și scenaristul Pierre Christin și din îndelungata lor colaborare vor rezulta

*) BDSF — bandă desenată SF (n.a.)

Dol ani mai târziu apare **Los Angeles, L'Etoile oublié de Laurie Bloom** (L.A., Steaua uitată a Laurie-i Bloom), scenariul Pierre Christin, în care experimentează o tehnică nouă, un melanj între desen și fotografiile retușate.

Benzile desenate publicate de Bilal în **Mémoires d'outre-espace** și în **L'Appel des étoiles** sint în general povestiri cu poantă umoristică sau/și ironică înscriindu-se, prin temele abordate — analiza dramelor colonizării spațiale, contactul dintre rasa terestră aflată în plină expansiune și civilizațiile extraterestre — în problematica generală a operelor lui Bilal (punerea în scenă a aspectelor politice, militare, religioase ale Puterii), prevestind oarecum, **La Foire aux Immortels** (Bilciul Nemuritorilor — 1980).

Acțiunea acestui album se petrece în anul 2023, în regiunea autonomă pariziană, condusă de clica fascistă a guvernatorului Jean-Ferdinand Choublanc. Orașul este divizat în două arondismente circumscrise. Cel din centru îi adăpostește pe „aristocrați”, îmbrăcați sobru și fardați după moda zilei, oameni posedând un spirit rațional și dotați cu un remarcabil simț al eficienței (ei au grupat toate femeile în Centrul de natalitate Saint-Saveur, unde se consacră exclusiv perpetuării speciei). Celălalt arondisment este un fel de Curte a Miracolelor: aici locuiește plebea, acoperindu-și

plăgile purulente cu zdrențe, iradiată și vorbind o limbă sărăcită și degenerată, și tot aici se vintură aventurieri de toate calibrele, extraterestri și multe „suflete moarte”.

Nimic nu poate tulbura această ordine, aparent solidă. Nimic, în afară de apariția neașteptată a unei piramide zburătoare pe cerul metropolei: o autentică piramidă egipteană, locuită de Anubis, zeul-șacal, și curtea sa.

Ce vor ei? Carburant, ca toată lumea.

Guvernatorul Choublanc este gata să le cedeze combustibilul dorit, cerind în schimb însă, **nemurirea**.

Pe un alt plan Horus, zeul-șoim, unul din locuitorii piramidei, exclus din „concliuul divin” decide să se răzbune pe colegii săi, alegându-și drept instrument al răzbunării pe Alcide Nikopol, un militar condamnat în 1993 la 20 de ani de hibernare, pentru că refuzase să lupte.

În 1986 apare **La Femme plège** (Femeia capcană), mai degrabă o „prelungire” (după cum se exprimă Bilal) decît o continuare a albumului precedent. Se regădesc aici Horus și Nikopol, însă personajul principal este Jill Bioskop, o ziaristă „free-lance” ce își scrie articolele la script-walker, o mașină de scris ciudată, care le expediază în trecut. Ea are dovada că în 1993, un ziar parizian, **LIBERATION**, îi

publică articolele (ziarul există „efectiv”, fiind oferit odată cu albumul).

În mai puțin de două decenii Enki Bilal a reușit să creeze un univers grafic propriu, deosebit de tot ce apăruse pînă la el, desenatorul dovedindu-se un maestru al minuirii grafismului personajelor („un pic torturat”, cum recunoaște el într-un interviu), al decorurilor decadente și al culorilor directe (cărora le schimbă destinația convențională, urmărind șocul vizual: astfel, de exemplu, buzele, părul și unghiile ziaristei Jill Bioskop sint colorate în albastru!). Talentul său a fost răsplătit cu numeroase premii și distincții, atît în Franța cît și în străinătate (Italia, Spania, Olanda, Iugoslavia), cel mai important dintre ele fiind **Marele premiu** pentru întreaga sa operă BD, acordat la Salonul Internațional de benzi desenate de la Angoulême, din ianuarie 1987. Dar universul bilalian nu se limitează doar la benzi desenate: desenatorul a mai realizat coperti și ilustrații la zece de romane și antologii SF, afișe și decoruri de film (**La vie est un roman** și **Mon oncle d'Amérique**, regia Alain Resnais) iar în 1989 a avut loc premiera filmului său, **Bunker Palace Hotel**, scenariu Pierre Christin, cu Carole Bouquet și Jean-Louis Trintignant în rolurile principale.

Dodo Nița

UN MUZEU BD

„Modern-Style” și „Comic strips” reprezintă în egală măsură forme ale culturii prin care Belgia și-a adus contribuția la istoria culturii universale. Amîndouă se găsesc acum reunite la Bruxelles în Centrul Național al BD adăpostit de fostul magazin de textile Wauquez creat în 1906 de arhitectul Victor Horta în maniera „Modern-Style”. Iubitorii belgieni ai arhitecturii, au împiedicat demolarea construcției, care din 1970 era nefolosită, și au reușit atît trecerea ei în rîndul monumentelor protejate, cît și restaurarea fidelă, conformă cu originalul.

Acum clădirea spațioasă, cu lucarnele generos arcuite, cu scările largi, cu candelabrele și balustradele închipuind ornamente vegetale din fier, forjat, a preluat o funcțiune nouă și generoasă. Amenajarea Centrului de B.D. urmărește să dovedească rolul cultural — acum recunoscut — al acestor „povești cu poze colorate”, cum erau conside-

rate pînă nu demult. Se mai urmărește și conservarea mărturiilor, încă existente în Belgia, despre anii începuturilor și protejarea lor, de „apetitul” unor nababi colecționari.

„Tatăl” BD-ului este graficianul belgian Herge, — de fapt Georges Remi — care a creat acum **șaiszeci de ani** figura lui Tintin cel blond și cîrlionțat, trimițîndu-l cu Strupi — cîinele său și căpitanul Haddock să trăiască numeroase aventuri, pentru început în Belgia și în celelalte țări europene, apoi în America, China, Africa, U.R.S.S. Mai târziu, alți desenatori BD au creat personaje care au avut de asemenea succes internațional: Lucky Luke, Step & Stipke, Nero și Spirou... și Slumpfi!

Astăzi lucrează în Belgia 650 desenatori în acest domeniu. Există librării specializate pentru BD care sint frecventate atît de copii și adolescenți, cît și de adulți. Unele anticariate au trecut la achiziționarea „comics”-urilor diferitelor perioade. Foarte solicitate sint bineînțelesele originale. Pentru matricele,

de început ale înaintașilor, ca Herge, Jacobs, Cuvelier, Vandersteen și Bob de Moor, colecționari împătîmiți plătesc pînă la 600 000 fr. belgieni.

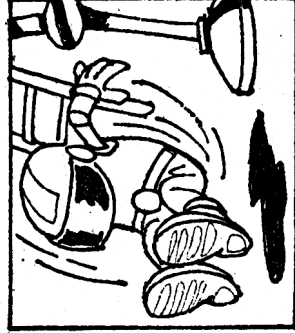
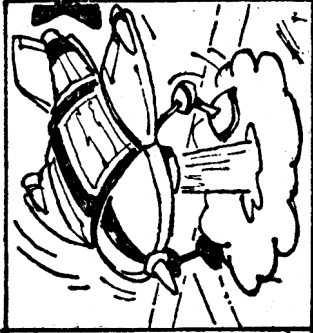
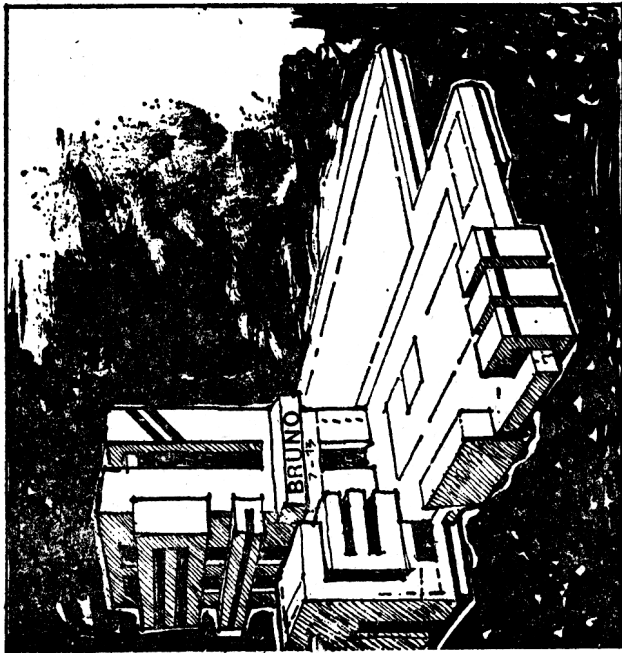
Director al noului centru belgian de BD este Guy Desisy, cîndva colaborator al lui Herge, și care astfel a trăit istoria genului și a contribuit la modelarea lui. Muzeul a fost amenajat conform concepției sale. O bibliotecă de 25 000 volume oferă toate lucrările despre această formă a artei, ca și desene reprezentative pentru opera fiecărui creator.

Expoziția permanentă a muzeului, informează despre geneza primelor BD-uri, despre răspîndirea lor în întreaga lume, despre diversele tehnici de desen, mergînd pînă la grafica pe computer, astăzi la modă. Sint reprezentați toți eroii scenariilor internaționale BD. Colecția proprie a muzeului cuprinde de asemenea 1500 de matrice, numeroase desene originale, schițe și ediții princeps, care vor fi prezentate în expoziții alternative.

■ DODO NIȚA

DETECTIVUL BRUNO

DE RADU MARIAN

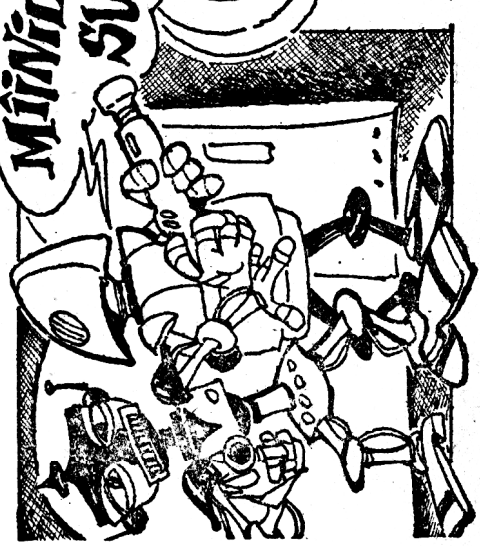
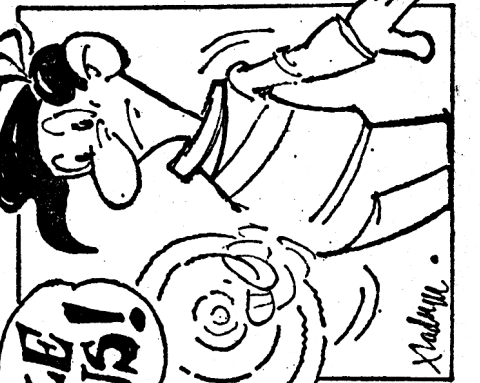
DUMNEAVOASTRA SÎNTEȚI
DETECTIVUL BRUNO?
VA ROG, AJUTAȚI-MĂ !!

MĂ NUMESC BRYNG-312 ȘI
SÎNT DE PE PLANETA PX-0.
PRIETENUL MEU CRANT-Y3
A DISAPĂRUT...

POVESTESTE-MI
CINE, ESTI ȘI
CE-AI PĂTIT.

MÎNILE
SUS!

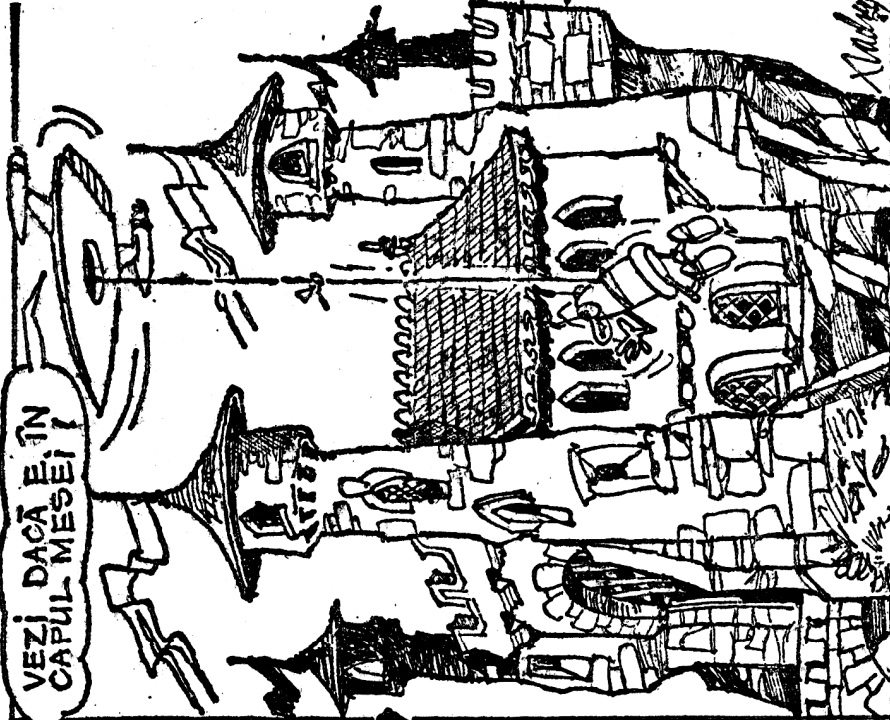
CONTINUĂ!

AMICUL MEU, A GĂSIT
UN TEXT VECHI, PĂMÎNTEAN,
S-A GÎNDIT CĂ DA LOVITURA,
ȘI A FUGIT, UNDEVA ÎN
EVUL MEDIA, ÎNCALCÎND
LEGEA TIRÔU-LAMBIL!

AM GĂSIT TEXTUL!
POVEȘTEA
PERCULUI
DE ION CREANGĂ

ASTA ERA!
CRANT-Y3 VISA
SA SE ÎNSOARE
CU O FATĂ DE
ÎMPĂRAT, CĂCI
ERA UN PORC!

ÎL GĂSIM
LA NUNTA!
ERUNDE
MEZZA
MEDI

VEZI DACĂ E ÎN
CAPUL MEȘII?

BANU, E CHIAR
PE MASA!

L-AU OMORȚ!
SÎNTEȚI MĂRTORI...!
CANIBALI, CRIMINALII...!

AVEM ÎNREGISTRAREA
VIDEO CU TINE ȘI ÎN
PLAIUL ÎMPĂRATULUI.

ȚI ERA TEAMĂ CĂ
TE PĂRASEȘTE ȘI...?

ȘI GĂINA ASTA, NEVASTA LUI,
UNDE E ACUM?
JOCĂ LA NUNTA!

VEZI DACĂ E ÎN
CAPUL MEȘII?

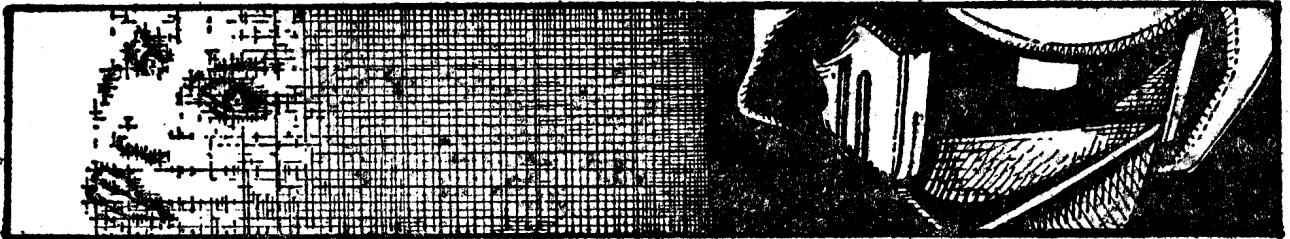
DAR DE UNDE
AVEȚI VOI BANDA
'AIA', VIDEO?
CIND NU AVEM
CLIENTI...
EXECUTĂM
ÎNREGISTRAREA
VIDEO
LA NUNTA
...

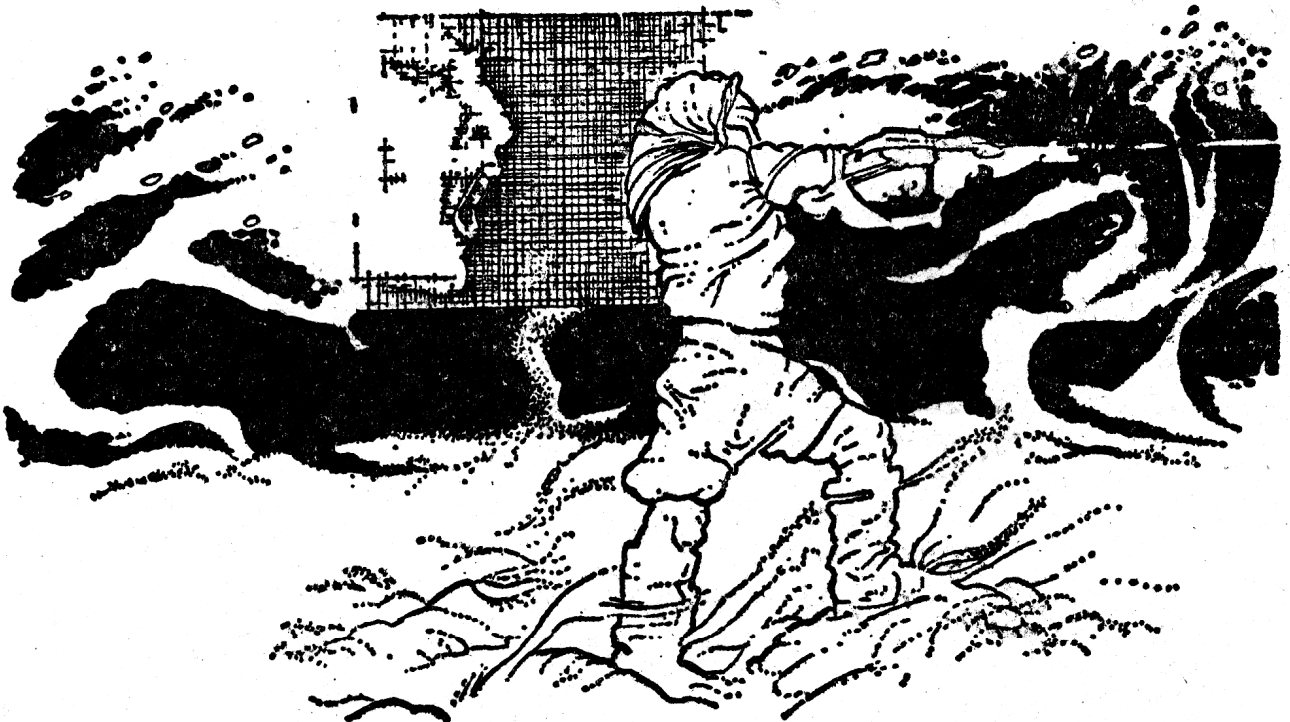
psihotron

CAMARAZII TAI...

„...au fost
părăsiți de iubitele
lor... iubitele lor... ele
rătăcesc prin pustiu
oculmdei.”

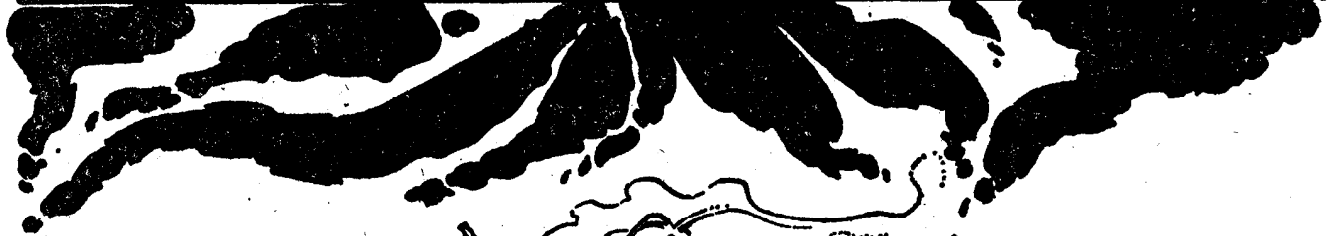
„tu îi vei răzbuna dragul meu!” lupta continuă.

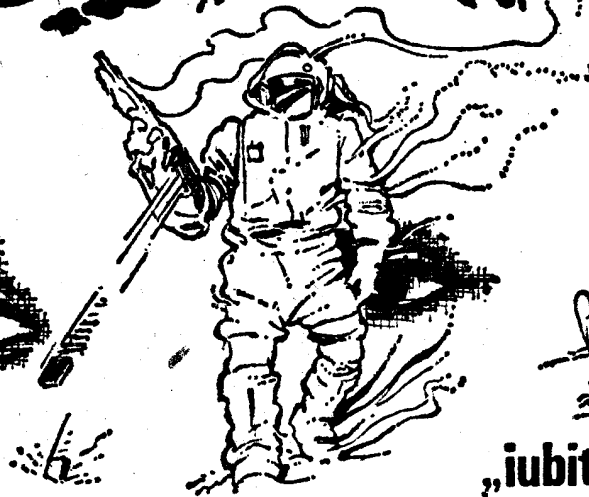

„ÎI URĂȘTI!“

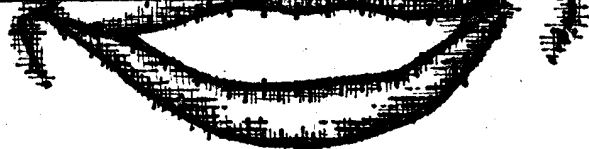
„ÎI URĂȘTI!“

„e-eroul meu...“

„iubitul meu meu...“

...ACUM TE VEI ODIHNI
ÎN BRAȚELE MELE...

"nu-nu duce mina la timplă", nu-nu mă alunga "NU MĂ UCIDE!!

"lupta continuă"...

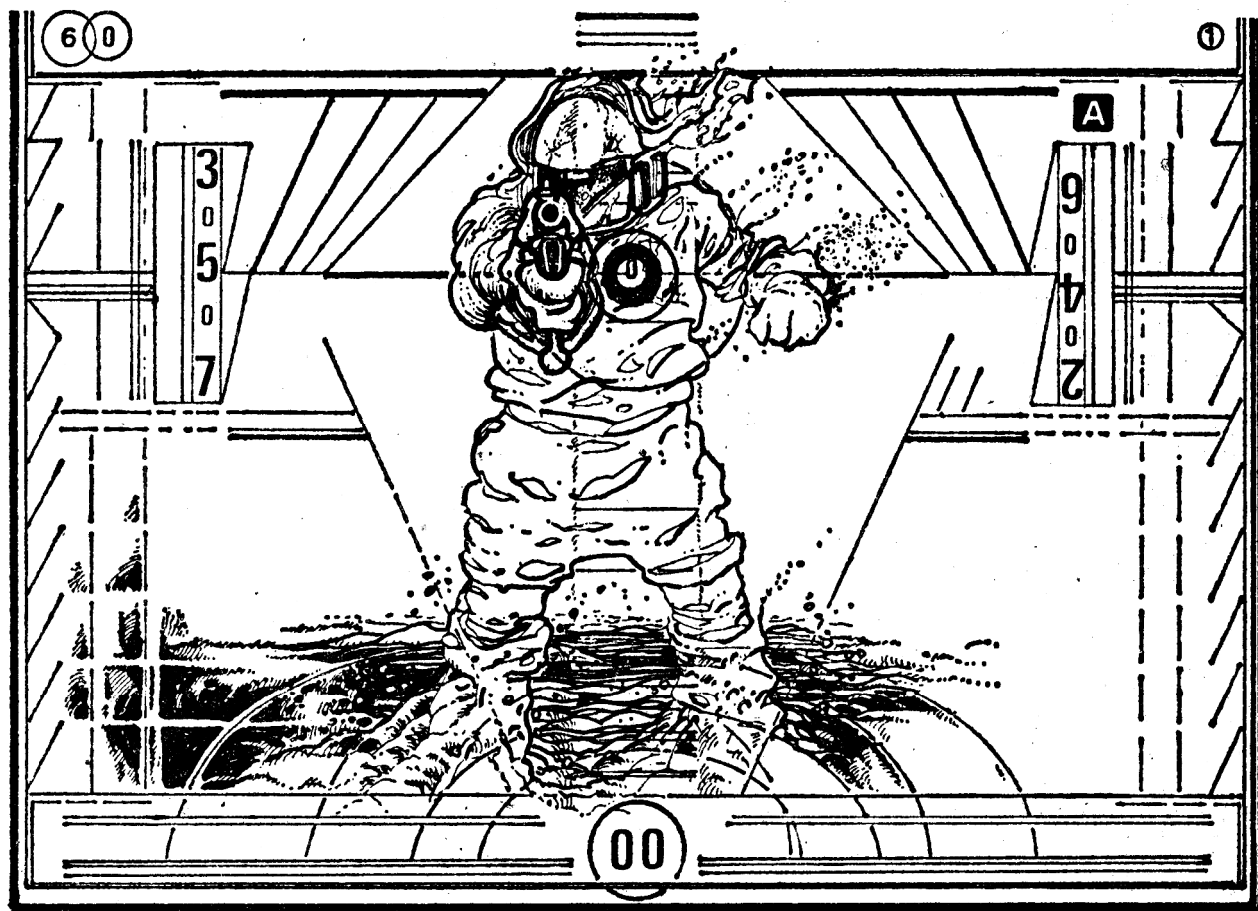

...nu **ă..lupta continuă"**
"lupta continuă"

„ÎI VOI NIMICI“
ÎI VOI NIMICI

„...PE TOTI
PE TOTI, EU
EU
EU”

EU